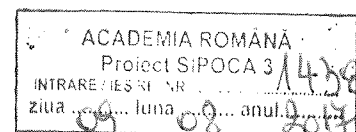

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”, cod SIPOCA 3

Denumire rezultat: „Analiza comparativă, la nivel european, privind instrumentele de monitorizare a absolvenților pe piața muncii”

**STUDIU COMPARATIV
PRIVIND INSTRUMENTELE DE MONITORIZARE
A INSERTIEI ABSOLVENȚILOR
DE ÎNVĂȚĂMÂNT TERȚIAR
PE PIAȚA MUNCII LA NIVEL EUROPEAN**

Elaborată de către autor:

Expert de monitorizare

Prof. Univ. Dr. Marian Preda

București, August 2017

Cuprins

Lista de hărți	iii
Lista de tabele	iv
Lista de abrevieri	vii
1. Introducere și obiectivele studiului	1
2. Studii de caz pentru fiecare țară	2
2.1. Austria	2
2.2. Belgia	5
2.3. Bulgaria	7
2.4. Cehia	9
2.5. Cipru	12
2.6. Croația	14
2.7. Danemarca	15
2.8. Elveția	18
2.9. Estonia	21
2.10. Franța	22
2.11. Finlanda	24
2.12. Germania	26
2.13. Grecia	31
2.14. Irlanda	33
2.15. Italia	34
2.16. Letonia	36
2.17. Lituania	39
2.18. Luxemburg	40
2.19. Malta	42
2.20. Marea Britanie	45
2.21. Norvegia	47

2.22. Olanda	49
2.23. Portugalia	52
2.24. Polonia	54
2.25. Serbia	57
2.26. Slovenia	60
2.27. Slovacia	62
2.28. Spania	64
2.29. Suedia	66
2.30. Ungaria	67
3. Analiză comparativă a instrumentelor de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ terțiar	68
4. Concluzii și recomandări	79
5. Bibliografie	82
6. Webografie	87
7. Anexe	88

Lista de hărți

Harta 1. Comparație la nivel european privind frecvența monitorizării parcursului studenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012)	88
Harta 2. Comparație la nivel european privind frecvența monitorizării parcursului profesional al absolvenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012)	89
Harta 3. Măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în mediul universitar (date din anul 2016)	90
Harta 4. Măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în afara mediului universitar (date din anul 2016)	91
Harta 5. Tipul de studii realizate la nivel național, regional sau instituțional privind situația profesională a absolvenților (date din anul 2016)	92
Harta 6. Impactul indicatorilor de angajare asupra alocării finanțării.....	93

Lista de tabele

Tabelul 1.1. Țările ce fac subiectul prezentului studiu comparativ	1
Tabelul 2.2.1. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Austria).....	4
Tabelul 3.2.2. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Belgia)	6
Tabelul 4.2.3. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Bulgaria).....	8
Tabelul 5.2.4. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Cehia)	10
Tabelul 6.2.5. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Cipru)	13
Tabelul 7.2.6. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Croatia).....	14
Tabelul 8.2.7. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Danemarca)	16
Tabelul 9.2.8. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Elveția)	19
Tabelul 10.2.9. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Estonia).....	21
Tabelul 11.2.10. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Franța)	23
Tabelul 12.2.11. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Finlanda).....	25
Tabelul 13.2.12. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Germania).....	29
Tabelul 14.2.13. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Grecia)	32
Tabelul 15.2.14. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Irlanda)	33
Tabelul 16.2.15. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Italia)	35

Tabelul 17.2.16. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Letonia)	38
Tabelul 18.2.17. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Lituania)	39
Tabelul 19.2.18. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Luxemburg)	40
Tabelul 20.2.19. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Malta)	44
Tabelul 21.2.20. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Marea Britanie)	46
Tabelul 22.2.21. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Norvegia)	48
Tabelul 23.2.22. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Olanda)	50
Tabelul 24.2.23. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Portugalia)	53
Tabelul 25.2.24. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Polonia)	55
Tabelul 26.2.25. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Serbia)	59
Tabelul 27.2.26. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Slovenia)	61
Tabelul 28.2.27. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Austria)	63
Tabelul 29.2.28. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Spania)	65
Tabelul 30.2.29. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Suedia)	66
Tabelul 31.2.30. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Ungaria)	67
Tabelul 32.3. Comparatie pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul frecvența monitorizării parcursului studenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012, prelucrate din Harta 1)	68

Tabelul 33.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul frecvența monitorizării parcursului profesional al absolvenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012, prelucrate din Harta 2).....	70
Tabelul 34.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în mediul universitar (date din anul 2016, prelucrate din Harta 3).....	71
Tabelul 35.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în afara mediului universitar (date din anul 2016, prelucrate din Harta 4)	73
Tabelul 36.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul tipul de studii realizate la nivel național, regional sau instituțional privind situația profesională a absolvenților (date din anul 2016, prelucrate din Harta 5).....	75
Tabelul 37.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză privind măsura în care indicatorii despre angajabilitate sunt avuți în vedere în alocarea finanțării publice a instituțiilor de învățământ superior (date din anul 2015, prelucrate din Harta 6)	77

Lista de abrevieri

AEOC	Asociația Elvețiană de Orientare în Carieră
AlmaLaurea	Consortiu Interuniversitar din Italia
AOFM	Agencia de Ocupării a Forței de Muncă
AFPCDME	Asociația de Formare Profesională a Cadrelor Didactice și Management Educațional
BCS	Biroul Central de Statistică
BNA	Biroul Național de Audit din Bulgaria
CE	Comisia Europeană
CEDEFOP	Centrul European pentru Dezvoltarea Pregătirii Vocaționale (în limba engleză: European Centre for the Development of Vocational Training)
CEERS	Career after Graduation
CEFGD	Comisia de Evaluare a Formărilor Profesionale și de Gestionare a Diplomelor
CES	Consiliului pentru Educație Superioară
CCPOP	Centrul de Cercetare a Pieței și Opiniei Publice
CHEPS	Centre for Higher Education Policy Studies
CNECIS	Comisia Națională pentru Educație Continuă și Învățământ Superior
CPEUCP	Centrul de Politici ale Educației al Universității Carol din Praga
EACEA	Agencia Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură din cadrul Comisiei Europene
ENQA	Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității
Eurydice	Organizația europeană pentru furnizarea de informații privind sistemele și politicile de educație europene
FNBE	Consiliul Național Finlandez al Educației
HEA	Autoritatea pentru Sistemul de Învățământ Superior din Irlanda
HEFCE	Consiliul pentru Finanțarea Învățământului Superior din Anglia
HEGESCO	Higher Education as a Generator of Strategic Competences
IBSCPIS	Institutul Bavarez de Stat pentru Cercetare și Planificarea Învățământului Superior

IFS	Institutul Federal de Statistică
IGCE	Institutul Guvernamental de Cercetare Economică
INCHER	Centrul Internațional pentru Cercetări în Învățământul Superior
INTRADET	Studiu din Suedia, parte a proiectului european REFLEX, ce se axează pe angajabilitatea absolvenților
IOFP	Institutul de Ocupare și Formare Profesională din Portugalia
IST	Institutul Tehnic Superior din Lisabona
ISTAT	Institutul Național de Statistică din Italia
LFFCIU	Legea Federală de Finanțare și Coordonare a Învățământului Universitar
LLC	Educatio Public Service Non-profit din Ungaria, structură a Ministerului Dezvoltării Naționale
MECS	Ministerul Educației, Culturii și Sportului din Spania
MOSTA	Centrul de Analiză și Monitorizare a Cercetării și Educației Superioare
NCFHE	National Commission for Further and Higher Education din Malta
OEIST	Observatorul Ocupării Forței de Muncă al Instituto Superior Técnico/ IST din Lisabona (în portugheză: Observatório de Empregabilidade dos Diplomados do IST)
OSKA	Sistem estonian de monitorizare a raportului între universitate și piața muncii, în curs de dezvoltare prin finanțare europeană [1]
RBOCU	Rețeaua Birourilor de Orientare în Carieră ale Universităților
REFLEX	Studiul Internațional Privind Absolvenții de Învățământ Superior (în engleză: International Survey Higher Education Graduates; Research into Employment and professional FLEXibility)
RNSA	Registrului Național al Studenților și Absolvenților
SAI	Instituție de Audit a Statului (în limba engleză: State Audit Institution)
SCUB	Sistemului de Clasificare a Universităților din Bulgaria
SIPOCA	Cod pentru Programul Operațional Capacitate Administrativă

1. Introducere și obiectivele studiului

Analiza comparativă din acest raport intermediar se axează pe situațiile prezentate de Frangopol [2], Iucu [3], Miroiu [4], Preda [1], Rădulescu [5] și Voicu [6] în rapoartele din cadrul proiectului, predate în luna iunie, 2017. Întrebarea de analiză se referă la situația comparativă a inserției profesionale a studenților și absolvenților de învățământ superior din diferite țări europene (enumerare în Tabelul 1.1.).

Tabelul 1.1. Țările ce fac subiectul prezentului studiu comparativ

 <ul style="list-style-type: none">• Austria• Belgia• Bulgaria• Cehia• Cipru• Croația• Danemarca• Elveția• Estonia• Franța• Finlanda	 <ul style="list-style-type: none">• Germania• Grecia• Irlanda• Italia• Letonia• Lituania• Luxemburg• Malta• Marea Britanie• Norvegia	 <ul style="list-style-type: none">• Olanda• Portugalia• Polonia• Serbia• Slovenia• Slovacia• Spania• Suedia• Ungaria
---	---	--

Importanța comparației între situația la nivel de țară este dată de interesul de raportare la cazuri similare din zona europeană, de a învăța din experiențele altor sisteme sau universități și de a îmbunătăți situația existentă în România, într-un final, prin informațiile diseminate și recomandările oferite. Țările analizate sunt similare dintr-o perspectivă geografică, fiind toate în zona europeană, însă fiecare are potențialul de a prezenta trăsături unice. În cele ce urmează, voi realiza o comparație a situației inserției profesionale a studenților și absolvenților prin prisma instrumentelor de monitorizare existente la nivel de țară sau la nivel de universitate din țara respectivă. Comparația are scopul de a sintetiza rapoarte extinse astfel încât să prezinte o situație unitară la nivel european despre situația instrumentelor de monitorizare a legăturii între piața muncii și mediul universitar.

2. Studii de caz pentru fiecare țară

2.1. Austria

Comparativ cu situația existentă în alte țări europene, Austria are un sistem mai puțin dezvoltat de colectare, la nivel național, a datelor privind statutul profesional al persoanelor care au finalizat un program de studii în cadrul unei instituții de învățământ superior. Cu toate acestea, se observă o serie de inițiative de monitorizare regulată a traiectoriei profesionale a studenților și absolvenților prin intermediul unor studii de sine stătătoare realizate mai degrabă la nivel universitar, decât regional sau național ([7], p. 22). Totodată, aspecte distincte ale situației absolvenților instituțiilor de învățământ superior au fost explorate prin diferite studii internaționale, precum CEERS („Careers after graduation”), REFLEX („Research into Employment and professional FLEXibility”) și HEGESCO („Higher Education as a Generator of Strategic Competences”). Unele dintre aceste studii, pe lângă identificarea diferitelor particularități ale traseului în carieră, au avut în vedere tematica mobilității internaționale în timpul sau după finalizarea studiilor universitare. Rezultatele studiilor naționale și internaționale în domeniul angajabilității sunt utilizate în elaborarea planurilor strategice și operaționale privind sistemul de competențe necesare a fi formate în cadrul programelor de pregătire universitară, pe baza nevoilor resimțite de absolvenți în contextul locului lor actual de muncă.

De remarcat este și implicarea a trei universități austriece în rețeaua dezvoltată de Centrul Internațional pentru Cercetări în Învățământul Superior (INCHER). Apartenența la o astfel de rețea asigură universităților partenere resursele necesare realizării unor demersuri eficiente și sustenabile în domeniul monitorizării inserției absolvenților pe piața forței de muncă ([5], p. 19). Cele trei universități sunt: (1) University of Applied Sciences St. Pölten, (2) University of Applied Sciences Campus Wien și (3) University of Agriculture Wien (*ibidem*)

În Austria se observă un grad ridicat de implicare a angajatorilor în modul de organizare a programelor de studii corespunzătoare domeniului științelor aplicate. Reprezentanți ai principalelor firme angajatoare sunt consultați atât în ceea ce privește numărul de locuri ce pot fi scoase la concurs într-o arie de pregătire profesională, cât și în ceea ce privește competențele și abilitățile formate prin intermediul actului educațional ([5], p. 3). De asemenea, în planul cadru de asigurare a calității în instituțiile de învățământ

superior este precizată necesitatea furnizării unor dovezi privind implicarea angajatorilor în dezvoltarea programelor de învățământ ([5], p.4).

Parteneriatul dintre universități și mediul privat vizează nu doar colaborarea în direcția proiectării planurilor de învățământ ale unor programe de studiu, ci și colaborarea în domeniul cercetării-dezvoltării (prin patentarea și comercializarea rezultatelor activității de cercetare științifică ([5], p. 6). Colaborarea între universități și agenții economici este apreciată în mod pozitiv atât de către reprezentanții companiilor, cât și de membrii comunității academice – deși rațiunile fiecărei categorii de actori sociali sunt diferite. În viziunea personalului academic, principalul aspect negativ al acestui parteneriat presupune alocarea deficitară a resurselor financiare dinspre mediul privat spre zona educațională (*ibidem*). O astfel de situație este considerată de către Rădulescu a fi datorată faptului că, în Austria, piața economică este dominată de întreprinderi mici și mijlocii sau de asociații familiale care nu au resursele economice necesare realizării unor astfel de investiții (*ibidem*). De asemenea, nu trebuie pierdut din vedere faptul că parteneriatele sunt realizate într-un context în care fondurile destinate finanțării instituțiilor de învățământ superior sunt fragmentate între mai multe ministere (*ibidem*), ceea ce creează o anumită instabilitate în elaborarea politicilor educaționale, inclusiv în cele ce vizează domeniul angajabilității.

La nivelul societății austriece funcționează un barometru de calificare ce presupune derularea unor acțiuni de monitorizare a necesităților de calificare pe baza unui sistem informatic ([5], p. 5). Acesta permite realizarea de prognoze privind evoluția pieței muncii pe baza unor indicatori macro-economici. Sistemul este menit să contribuie la reducerea riscurilor asociate dezechilibrelor ce ar putea apărea în mediul economic și să furnizeze o serie de indicații privind modul în care pot fi organizate planurile de învățământ pe baza unei cereri anticipate în domeniul locurilor de muncă.

În Tabelul 2.2.1. sunt integrate, într-un mod sintetic, informații cu privire la domeniul angajabilității în țara de referință.

Tabelul 2.2.1. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Austria)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea angajatorilor în elaborarea programele de studii în domeniul științelor aplicate; • Realizarea unor parteneriate cu angajatorii în domeniul cercetării-dezvoltării; • Funcționarea unui sistem de prognoză a principalelor evoluții ce vor caracteriza piața forței de muncă, pe baza unor indicatori macro-economici; • Colaborarea cu institute de monitorizare a inserției absolvenților pe piața forței de muncă din Germania, ceea ce permite schimbul de bune practici și transferul cunoștințelor în domeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituționalizarea unor studii dispersate, situație care face dificilă fundamentarea unui sistem centralizat coerent la nivel național; • Instabilitate în alocarea finanțării publice ca urmare a fragmentării fondurilor între mai multe ministere ceea ce cauzează dificultăți în elaborarea politicilor organizaționale în domeniul angajabilității.

2.2. Belgia

În Belgia există preocupări guvernamentale pentru a crea un cadru favorabil demersurilor de monitorizare a traiectoriei profesionale a absolvenților instituțiilor de învățământ superior, însă astfel de preocupări rămân la statutul de declarații publice sau strategii în lucru, nefiind transpuse în acțiuni sau inițiative concrete. În acest context, diferite documente stipulează faptul că unul dintre obiectivele centrale ale universităților este acela de a dezvolta competențele studenților pentru a le spori competitivitatea pe piața forței de muncă ([3], p. 7). Cu toate acestea, la nivel național, nu este fundamentat un sistem de centralizare a ratei de angajare a absolvenților, iar studiile realizate în domeniul angajabilității au un caracter sporadic și nu au la bază o metodologie riguroasă de colectare a datelor ([7] pp. 22-24). Această discrepanță între programul politic asumat și demersurile puse în practică poate fi explicată prin faptul că Belgia, comparativ cu alte țări europene, nu se confruntă cu rate mari ale șomajului ([8] apud [3], p. 7). O astfel de situație nu pune sub semnul întrebării eficiența instituțiilor de învățământ de a furniza programe adaptate cerințelor existente pe piața forței de muncă și nu semnalează o serie de dezechilibre între oferta educațională și cerințele existente pe piața forței de muncă. De asemenea, în documentele consultate nu există indicii ale unor preocupări de ierarhizare a universităților sau programelor de studiu în funcție de indicatori de performanță, fapt ce nu creează presiunile unei monitorizări asumate la nivel național.

În documentele de politici publice se poate observa că o importanță mai mare este acordată aspectelor ce țin de învățarea pe tot parcursul vieții sau învățarea la locul de muncă (prin programe de practică profesională) decât aspectelor legate de adaptarea programelor de studiu exclusiv la cerințele de pregătire existente pe piața forței de muncă ([9] apud [3], p. 7). Ca atare, stabilirea de parteneriate strategice cu angajatorii reprezintă un aspect important doar în măsura în care angajatorii sunt înțeleși ca participanți activi la formarea profesională a studenților și nu ca recrutori finali (beneficiari ai procesului de învățare produs în universități).

În ciuda acestor particularități de abordare, Belgia a participat alături de alte țări europene, la studii internaționale ce au avut ca obiectiv radiografierea situației absolvenților după finalizarea studiilor. Ca exemplu, poate fi adus în discuție studiul REFLEX („Research into Employment and professional FLEXibility”) prin intermediul căruia au fost colectate date care au pus în evidență următoarele elemente: (1) factorii structurali și instituționali care

modelează relația dintre universități și mediul economic; (2) competențele necesar a fi formate în rândul studenților în contextul unei societăți a cunoașterii; și (3) competențe formate prin intermediul programelor de studiu ([3], p. 8).

În Tabelul 3.2.2. sunt expuse succint o serie de aspecte pozitive și negative ce caracterizează sistemul de monitorizare a integrării absolvenților pe piața forței de muncă.

Tabelul 3.2.2. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Belgia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea, la nivel de politici publice, a angajatorilor ca participanți activi la procesul de învățare desfășurat în mediul universitar; • Existența unor preocupări guvernamentale în direcția asigurării unui cadru instituțional favorabil studiilor privind angajabilitatea absolvenților instituțiilor de învățământ universitar; • Adaptarea demersurilor realizate în domeniul angajabilității la condițiile economice, politice și sociale ce caracterizează societatea belgiană. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unor studii izolate și fără un substrat metodologic adecvat, incapabile de a oferi într-un mod credibil și riguros o imagine de ansamblu, la nivel național, privind situația integrării absolvenților pe piața forței de muncă.

2.3. Bulgaria

Frangopol [2] documentează, plecând de la datele furnizate de Gaebel et al. (2012 apud [2]), situația precară a Bulgariei la nivelul anului 2012 privind studiile de monitorizare a raportului între piața muncii și mediul academic. Datele la nivel național provin din surse administrative și nu din cercetări sociologice, deși cerința de a avea astfel de date există pentru ca universitatea să primească acreditare [2]. La nivelul anului 2012, Harta 1 arată ce nu există un sistem de monitorizare a studenților, iar Harta 2 arată că nu există un sistem de monitorizare a absolvenților. La nivelul anului 2016, Harta 5 documentează apariția unor studii la nivel național sau regional privind situația absolvenților.

Cu privire la consilierea în carieră a studenților, există servicii în mediul academic pentru toți studenții (a se vedea Harta 3), însă în mediul extern doar pentru anumiți studenți (a se vedea Harta 4).

În perioada 2013-2015, Bulgaria, prin Biroul Național de Audit (BNA), a realizat o analiză a situației monitorizării angajabilității absolvenților, într-un proiect alături de România și Ungaria [10]. Raportul analizei menționează existența unui sistem de clasificare a universităților (*The Bulgarian University Ranking System*) ce conține date pentru 79% dintre absolvenți privind situația lor pe piața forței de muncă la nivel anului 2016 [10]. Mai mult, datele provin din surse administrative, cercetări sociologice și axate pe diferite tipuri de angajatori în funcție de profilul specializării (e.g. date de la bănci pentru absolvenții de studii economice), centre de orientare în carieră sau organizații de alumni [10]. Începând cu anul 2016, universitățile iau în calcul cererea de pe piața forței de muncă pentru finanțarea și alocarea locurilor în universități [10]. Cu cât un domeniu este mai competitiv și cerut pe piața forței de muncă, cu cât acel domeniu va avea o finanțare mai mare, cel puțin din perspectiva acestui criteriu [10]. Universitățile sunt clasificate din această perspectivă, a raportului între piața muncii și mediul academic, iar sistemul de monitorizare joacă un rol important deoarece documentează și servește ca instrument de fundamentare a clasificării instituțiilor de învățământ superior și alocare de fonduri [10].

Situația sintetică a monitorizării raportului între piața muncii și mediul academic din Bulgaria se regăsește în Tabelul 4.2.3.

Tabelul 4.2.3. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Bulgaria)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Există servicii de consiliere în carieră în mediul academic pentru toți studenții, iar în mediul extern pentru anumiți studenți; Implementarea Sistemului de Clasificare a Universităților din Bulgaria (SCUB); Clasificarea universităților ține cont de rezultatele monitorizării angajabilității absolvenților, iar universitățile primesc finanțare și în funcție de criteriul situației raportului dintre mediul privat și cel academic. 	<ul style="list-style-type: none"> Există un sistem de monitorizare a studenților și absolvenților implementat de curând; Datele existente provin din surse administrative, abia de curând se obțin date și din alte surse.

2.4. Cehia

În Cehia, evaluările instituționale se realizează în funcție de indicatorii de inserție a absolvenților pe piața muncii ([5], p. 3). În plus, indicatorii de angajabilitate tind să devină criteriile principale în funcție de care se alocă fondurile bugetare în învățământul superior ([11], p. 207). Pe de o parte, în acreditarea programelor de studiu, universitățile trebuie să dea dovada adecvării planului de învățământ la cerințele prezente sau anticipate ale pieței forței de muncă ([5], p. 4). Totodată, este necesar ca universitățile să demonstreze implementarea unor instrumente de analiză a parcursului absolvenților acestor programe (*ibidem*). Pe de altă parte, alocarea finanțării publice a instituțiilor de învățământ superior se realizează după o formulă specifică, o importanță considerabilă fiind atribuită indicatorilor în domeniul angajabilității: bugetul se alocă în proporție de 80% în funcție de numărul de studenți, iar restul în funcție de criterii de performanță, printre care se numără și un grad ridicat de inserție absolvenților pe piața muncii (*ibidem*). Aceasta face ca relațiile de colaborare dintre mediul privat și universități să fie foarte strânse, angajatorii fiind invitați la consultări periodice în ceea ce privește diferite laturi ale organizării programelor de învățământ ([5], p. 3).

Unul dintre aspectele care diferențiază Cehia de alte țări europene ține de modul de funcționare a centrelor de consiliere și orientare în carieră: în timp ce în majoritatea țărilor europene organizarea acestor structuri este reglementată la nivel național sau regional, în Cehia universitățile dispun de autonomie în domeniul furnizării serviciilor de facilitare a integrării studenților și absolvenților pe piața muncii ([5], p. 3). Alt aspect regăsit mai degrabă în Cehia decât în alte țări europene ține de faptul că aparatul guvernamental finanțează evaluări ad-hoc ale gradului de integrare profesională a absolvenților, colectând date privind satisfacția absolvenților față de calitatea programelor de învățământ, statutul pe piața muncii, decalajul între competențele solicitate și cele deținute etc. ([5], p. 4). Astfel de evaluări sunt sprijinite de Ministerul Educației, prin Centrul de Politici ale Educației al Universității Carol din Praga (CPEUCP).

Totodată, Rădulescu observă că, în Cehia, s-a dezvoltat în ultimii ani un sistem de anticipare a competențelor solicitate pe piața muncii în raport cu evoluția economiei naționale în context european ([5], p. 5). Acest sistem de anticipare a competențelor se realizează la nivel sectorial și include predicții economice pe termen mediu. În viitor se urmărește realizarea prognozelor privind evoluția pieței forței de muncă nu doar la nivel sectorial, ci și

la nivel regional sau național, prin creșterea capacității de analiză permanentă și sistematică a diferiților indicatori economici sau sociali (*ibidem*).

Cehia este una dintre puținele țări postcomuniste care are un istoric bogat al implicării în studii internaționale de analiză a ratei de angajare în rândul absolvenților. Aceste studii datează încă din anul 1998. Mai exact, date privind inserția absolvenților pe piața forței de muncă au fost colectate prin intermediul mai multor studii printre care se numără CEEPS, REFLEX sau HEGESCO [5]. Aceste studii au făcut parte din demersurile de analiză a impactului învățământului superior, în direcția consolidării unor politici educaționale adaptate pieței muncii astfel încât să poată fi asigurată dezvoltarea economică sustenabilă la nivel național.

În relație cu rezultatele acestor studii, în anul 2007, Guvernul Cehiei a inițiat o serie de reforme cu scopul „creșterii calității, relevanței, deschiderii și eficienței finanțării”, context în care a fost definit și obiectivul „creșterii responsabilității instituțiilor de învățământ superior pentru angajabilitatea absolvenților” ([12] apud [5], p. 25). Prevederile menționate fac parte din planul strategic dedicat corelării dintre competențele dobândite în sistemul de învățământ și nevoile identificate pe piața muncii. Interesul la nivel guvernamental pentru politici în domeniul angajabilității se remarcă și printr-o cooperare a Ministerului Muncii și Problemelor Sociale cu Ministerul Educației. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a oferit într-un document public o serie de recomandări instituțiilor de învățământ superior. Printre aceste recomandări se numără: „(1) modificarea programelor de studii considerând nevoile identificate la nivelul societății și angajabilitatea absolvenților; (2) stabilirea și consolidarea legăturilor cu potențialii angajatori; și (3) coordonarea eforturilor la nivel instituțional cu cele asumate la nivel ministerial” ([5], p. 27).

În conținutul Tabelul 5.2.4. este rezumată situația în domeniul angajabilității la nivelul societății cehie.

Tabelul 5.2.4. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Cehia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Alocarea fondurilor bugetare în învățământul superior în funcție de indicatorii de anagajabilitate; Consolidarea unei relații 	<ul style="list-style-type: none"> Absența unor informații sistematice privind demersurile interne ale universităților de monitorizare a parcursului profesional al propriilor

Puncte forte	Puncte slabe
<p>constructive între universități și mediul privat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomie universitară în ceea ce privește funcționarea și organizarea centrelor de consiliere și orientare în carieră; • Finanțarea de către aparatul guvernamental a studiilor privind integrarea absolvenților instituțiilor de învățământ superior pe piața muncii; • Dezvoltarea unui sistem de anticipare, la nivel sectorial, a competențelor solicitate pe piața muncii; • Nivel ridicat de participare la studii internaționale de explorare a traiectoriei profesionale a absolvenților, ceea ce a permis realizarea unei radiografieri a situației angajabilității la nivel național; • Colaborarea ministerelor în elaborarea unui plan strategic dedicat corelării dintre competențele dobândite în sistemul de învățământ și nevoile identificate pe piața muncii. 	<p>absolvenți.</p>

2.5. Cipru

Datele pentru Cipru sunt prezentate în raportul scris de Miroiu [4]. Prezentând sistemul universitar din fiecare țară, Miroiu observă diferența între numărul scăzut de universități în Malta, comparativ cu alte țări. Plecând de la cercetarea realizată de Gaebel et al. [7], la momentul anului 2012 (a se vedea secțiunea Anexe a prezentului raport pentru hărți ce sintetizează informațiile din această cercetare comparativă), Miroiu (2017) prezintă faptul că Cipru nu avea la momentul respectiv un sistem național privind monitorizarea absolvenților [4]. Există însă statistici educaționale naționale agregate privind absolvenții începând cu anul 2013 [4]. Deși există un sistem de centralizare a studenților, acesta nu are o componentă profesională [4]. Pe de altă parte, Miroiu (2017) documentează existența la nivel universitar, în cadrul Universității din Cipru, una dintre cele trei universități de stat din țară, de studii recente privind situația inserției profesionale a studenților din ani terminali și a absolvenților. Interesant este aici că rezultatele cercetărilor sunt publicate și implicit dezvoltate ca lucrări științifice, urmărind mai mult decât descrierea situației: explicarea măsurii în care inserția este realizată în diferite domenii utilizând date la nivel de individ și analize statistice sofisticate. Deși se observă o lipsă a interesului la nivel național cu privire la monitorizarea structurii ocupaționale rezultate din mediul universitar, este important că la nivel intern există cercetători preocupați de latura aceasta, atât dintr-o perspectivă administrativă și de management instituțional, cât și dintr-o perspectivă științifică.

Potrivit datelor din anul 2012 prezentate în Harta 2, în Cipru nu exista un sistem național de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților, însă (a se vedea Harta 5) existau cercetări în acest sens la nivel instituțional. Se observă însă accesul extins al studenților la servicii de orientare în carieră, atât în interiorul mediului universitar (a se vedea Harta 3), cât și în afara acestuia (a se vedea Harta 4).

Evaluarea sintetică privind sistemul de monitorizare este prezentată în Tabelul 6.2.5.

Tabelul 6.2.5. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Cipru)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Interesul Universității din Cipru pentru analize instituționale și științifice privind structura ocupațională rezultată din pregătirea universitară oferită. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studii sporadice privind situația inserției profesionale; • Lipsa unui sistem național de monitorizare; • Lipsa finanțării cercetării în acest sens.

2.6. Croația

Informațiile despre Croația se bazează pe raportul realizat de Voicu [6]. Autorul documentează lipsa unui sistem de monitorizare a evoluției pe piața forței de muncă ([6], p. 4). Există însă studii ad-hoc în acest sens (a se vedea Harta 5; e.g. Sedlan König et al. 2016 și *Studiul pieței muncii din Croația* apud [6], pp. 15-16). Ministerul Științei, Educației și Sportului a demarat recent (în anul 2013 [13]) un proiect pilot de monitorizare a angajabilității ([14], p. 6, informație din anul 2016), care să conducă la dezvoltarea unui sistem național de monitorizare în timp real a situației angajabilității absolvenților de învățământ superior [13]. Acest proiect a fost realizat în colaborare cu Serviciul Croat pentru Angajare și Fondul de Asigurări de Pensii din Croația [13].

Studiul realizat pe 300 de angajatori din Croația arată ce înseamnă un angajat competitiv, ce fel de abilități sunt necesare a fi învățate în mediul academic și cum se compară sistemul croat educațional cu alte sisteme [15].

Cu privire la serviciile de orientare în carieră ([6], p. 14), în mediul academic nu există astfel de servicii (a se vedea Harta 3), însă în afara mediului academic există disponibile pentru toți studenții (a se vedea Harta 4). Angajatorii primesc subvenționare de la stat pentru stagii de practică oferite studenților ([6], p. 4).

Tabelul 7.2.6. prezintă situația generală a monitorizării angajabilității în Croația.

Tabelul 7.2.6. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Croația)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unor servicii de orientare în carieră în mediul extern; Existența unor studii ad-hoc și implicarea Ministerului Științei, Educației și Sportului în vederea construirii unui sistem național – demararea unui studiu pilot de fundamentare. 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa unui sistem de monitorizare a angajabilității studenților și absolvenților.

2.7. Danemarca

Sistemul de învățământ superior danez este unul dintre cele mai competitive din Europa ([3], p. 9), fiind axat pe o conștientizare a importanței educației atât pe plan individual (prin comportamente, practici, norme de conduită), cât pe plan social (prin politici publice, strategii guvernamentale, cadre instituționale). În contextul crizei economice, Danemarca s-a confruntat cu o creștere a șomajului în rândul tinerilor, ceea ce a determinat aparatul guvernamental să acorde o atenție deosebită politicilor de ocupare (*ibidem*). Așadar, o serie de măsuri, printre care unele în domeniul angajabilității, au fost adoptate astfel încât programele de studii universitare și cursurile de formare profesională să fie construite în raport cu condițiile existente pe piața forței de muncă. Măsurile au fost precedate de dezbateri privind necesitatea și eficacitatea prognozării evoluției pieței muncii în dezvoltarea ofertei educaționale (*ibidem*).

Așa cum observă Iucu, Danemarca a propus reforme semnificative în materie de finanțare a învățământului superior încă din 2003 prin adoptarea „Actului Universitar” ([3], p. 9). În acest document este stipulată libertatea universităților de a se autoguverna ceea ce înseamnă inclusiv libertatea de a-și construi propria ofertă educațională (*ibidem*). În acest context, la Conferința Națională a Rectorilor Universităților din Danemarca, s-ar stabilit organizarea universităților după principiul independenței acestora față de mediul de afaceri ([3], p. 10).

Cu toate acestea, în Danemarca este fundamentat un sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii. Acest sistem se află în administrarea Ministerului Învățământului Superior și a al Științei din Danemarca ([3], p. 10) și se bazează pe un proces de colectare a datelor realizat de compania de consultanță Moss-Bjerre & Lange (*ibidem*). Ceea ce apare interesant este faptul că acest sistem de monitorizare, nu pare a fi construit pentru a servi intereselor guvernamentale, universităților sau angajatorilor, ci intereselor viitorilor studenți care pot lua decizii informate asupra alegerii ofertei educaționale în funcție de situația pe piața forței de muncă a absolvenților unei anumite facultăți. De asemenea, mai poate fi identificat și sistemul „DK 1 Eleveregistret - student register Statistics Denmark” care reprezintă un instrument administrativ de centralizare a datelor despre studenții înmatriculați în instituțiile de învățământ superior, în fiecare ciclu de studiu – licență, master, doctorat ([3], p. 10). Acesta este similar Registrului Matricol Unic implementat în România.

Relația universităților cu angajatorii este construită în jurul organizării stagiilor de practică, înțelese ca moduri de a facilita tranziția de la școală la un loc de muncă ([3], p. 9). Prin intermediul stagiilor de practică studenții dobândesc experiență profesională și se familiarizează cu așteptările angajatorilor, ceea ce le facilitează inserția pe piața forței de muncă. Importanța atribuită stagiilor de practică în contextul studiilor universitare este stipulată în documentul „O Danemarcă Unită” (A United Denmark). Conform acestui document, educația orientată spre latura practică este definită ca prioritate alături de investițiile strategice în educație și cercetare (*ibidem*).

Tabelul 8.2.7. sintetizează informațiile privind sistemul de monitorizare a parcursului profesional în rândul absolvenților instituțiilor de învățământ superior din Danemarca.

Tabelul 8.2.7. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Danemarca)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența dezbaterilor publice în domeniul subiectelor ce țin de angajabilitatea absolvenților instituțiilor de învățământ superior; Organizarea universităților după principiul autonomiei universitare, ceea ce le face pe acestea independente față de mediul de afaceri; Fundamentarea, pe plan național, a unui mecanism de colectare a datelor privind gradul de inserție al absolvenților pe piața forței de muncă; Existența unui sistem de centralizare a datelor privind studenții înmatriculați la nivelul tuturor ciclurilor de învățământ; 	<ul style="list-style-type: none"> Absența unor evidențe privind utilizarea indicatorilor de angajabilitate în luarea deciziilor la nivel guvernamental.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">Fundamentarea parteneriatului public-privat în jurul stagiilor de practică, înțelese ca moduri de a facilita tranziția de la școală la locul de muncă.	

2.8. Elveția

În Elveția, situația este una fundamental diferită de cea existentă în alte țări din Europa, indiferent dacă drept criteriu de comparație se consideră țările care fac parte din Uniunea Europeană sau cele care se află în curs de aderare. Dat fiind faptul că sistemul de cantoane reprezintă principala formă de organizare administrativă și politică, sistemul educațional ajunge să fie subordonat elementelor legislative și de guvernare specifice fiecărui canton. Ca atare, acest caracter descentralizat se reflectă și în modul în care se realizează monitorizarea parcursului profesional al studenților și absolvenților instituțiilor de învățământ superior. De aceea, nu doar că este dificil să se creeze un sistem național centralizat de evidență a angajabilității, ci dezvoltarea unui astfel de sistem nu se justifică în contextul realităților elvețiene și a modului de organizare socială și politică. Cu toate acestea, pentru a răspunde exigențelor existente pe plan internațional și pentru adaptarea demersurilor la preocupările organismelor trans-naționale, în anul 2015 a fost implementată Legea Federală de Finanțare și Coordonare a Învățământului Universitar (LFFCIU). Așa cum menționează Miroiu (2017), actele normative aflate în legătură cu legea menționată anterior își propun să stabilească repere în consolidarea ofertei educaționale astfel încât să poată fi îndeplinite obiective stabilite la nivel național ([16] apud [4], p. 21). Aceste elemente legislative urmăresc să ofere o viziune comună, dar fără a se interpune autonomiei universitare.

În acest context, în Elveția, se remarcă desfășurarea, sub coordonarea Institutului Federal de Statistică, a unor studii periodice privind rata de angajare a absolvenților. Miroiu (2017) poziționează începuturile acestei serii de cercetări în anul 1977, când a fost realizată prima colectare a datelor ce îi viza pe absolvenții de studii doctorale și pe cercetătorii Asociației Elvețiene de Orientare în Carieră - AEOC ([17] apud [4], p. 23). Ulterior, studiul s-a extins pentru a-i include, cu timpul, și pe absolvenții diferitelor tipuri de universități. Un aspect deosebit de important este acela al identificării unei rate ridicate de participare [4]. Acesta se menține probabil nu doar ca urmare a prestigiului pe care studiul l-a dobândit ca urmare a tradiției îndelungate, ci și ca urmare a modului în care valoarea acestuia este înșușită de către participanți. Nu în ultimul rând, conform evaluărilor lui Miroiu (2017), instrumentul care stă la baza studiului are o complexitate ridicată [4], încercând să exploreze mai multe componente ce descriu situația profesională a absolvenților de învățământ superior printre care se numără aspecte ce descriu tranziția la universitate la un loc de muncă, evaluări

subiective ale diferitelor servicii, situația absolvenților conform mai multor criterii (ex. locuirea).

Una dintre cele mai importante valori ale studiului realizat de Institutul Federal de Statistică derivă nu doar din tradiția și complexitatea acestuia, ci și din faptul că permite realizarea unor cercetări de tip panel. Prima cercetare de tip panel realizată în cadrul acestui studiu a fost finalizată în anul 2002, cu respondenți din anul 1999 ([17] apud [4], p. 24). Rata ridicată de răspuns și tipul de metodologie asigură comparabilitatea datelor și oferă o viziune generală asupra situației absolvenților pe piața forței de muncă.

Un alt aspect care reiese din analiza documentelor de referință pune în evidență faptul că, în societatea elvețiană, politicile locale nu au în vedere strict situația absolvenților la scurt timp de la angajare, ci evaluările se fac ținându-se cont de evoluția pe termen lung a situației. Acest lucru este posibil dat fiind faptul că seria de studii realizate de Institutul Federal de Statistică oferă date consistente care să susțină procesul decizional la multiple niveluri. Așa cum arată Miroiu (2017), Institutul Federal de Statistică (IFS) oferă pe website-ul propriu o serie de rapoarte sintetice de analiză a datelor, însă datele sunt disponibile public astfel încât să susțină efortul de cercetare realizat atât în mediul universitar, cât și în afara acestuia.

Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare este prezentată în Tabelul 9.2.8.

Tabelul 9.2.8. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Elveția)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Adaptarea procedurilor de explorare a parcursului profesional al absolvenților la formele de organizare administrativă și politică ce caracterizează sistemul de cantoane; Realizarea de către Institutul Federal de Statistică a unei anchete sociologice bazate pe chestionar cu tradiție îndelungată, cu o metodologie riguroasă de cercetare și cu o rată ridicată de răspuns; 	<ul style="list-style-type: none"> Incongruența unor politici centralizate privind integrarea absolvenților pe piața muncii cu principiile autonomiei universitare.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unor cercetări de tip panel care să documente evoluția în timp a traiectoriei profesionale, în rândul acelorași subiecți; Caracterul transparent al datelor rezultate în urma studiilor. 	

2.9. Estonia

Datele pentru Estonia sunt prezentate în raportul elaborat de Preda [1]. Raportul identifică mai multe studii de monitorizare a absolvenților, atât din trecut, cât și prin obiective curente și viitoare având în vedere finanțarea alocată pentru perioada 2015-2018 pentru dezvoltarea unui sistem, numit OSKA, care să axeze pe monitorizarea situației pieței muncii în raport cu rezultatele academice. În anul 2015, Frawley și Harvey (a se vedea [1], p. 15), documentează existența unei baze de date naționale pentru monitorizarea absolvenților, cât și a unor studii punctuale realizate în anii 2005, 2006 și 2009. Potrivit datelor furnizate de Eurostat pentru ultimii 10 ani (2017 apud [1]), Estonia prezintă o rată ridicată a inserției absolvenților pe piața muncii, pentru jumătate din perioadă având procente ce depășesc media europeană, însă disparitățile de gen sunt vizibile.

Potrivit datelor prezentate în Harta 2, monitorizarea parcursului profesional al absolvenților la nivel național se realizează sporadic, însă în mod repetitive (a se vedea Harta 5). Deși există o monitorizare a situației inserției profesionale (a se vedea și Harta 1), iar situația inserției absolvenților este la un nivel ridicat, se observă un interes crescut de îmbunătățire și reflectare asupra instrumentelor de monitorizare a legăturii între piața muncii și mediul academic prin finanțarea în acest sens (a se vedea proiectul OSKA).

Existența unor reglementări răspândite către toți studenții pentru centrele de consiliere și orientare în carieră face ca Estonia să se alinieze la situația generală europeană (a se vedea Harta 3). De asemenea, o situație (a se vedea Harta 4) nu la fel de răspândită la nivel European, dar existentă în Estonia, este facilitatea centrelor de consiliere și orientare profesională în mediul extern universității (servicii externe).

O evaluare sintetică a situației se poate observa în Tabelul 10.2.9.

Tabelul 10.2.9. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Estonia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui sistem de monitorizare în formă incipientă; Finanțarea în vederea dezvoltării sistemului de monitorizare. 	<ul style="list-style-type: none"> Existența mai degrabă a unor studii ad-hoc, din momente diferite de timp.

2.10. Franța

În Franța este fundamentat un sistem de monitorizare atât a studenților înmatriculați, cât și a absolvenților instituțiilor de învățământ superior ([7] apud [1], p. 4). Instituția cu responsabilități în administrarea informațiilor despre legătura dintre mediul universitar și piața forței de muncă este reprezentată de Comisia de Evaluare a Formărilor Profesionale și de Gestionare a Diplomelor - CEFGD ([18] apud [1], p. 4). În plus, cea mai mare parte dintre universități dețin un sistem propriu de evidență ([7] apud [1], p. 4). Dat fiind faptul că un astfel de sistem permite colectarea unor date credibile privind situația regăsită în mediul educațional, indicatorii astfel construiți stau la baza procedurii de alocare a fondurilor publice (ibidem). Chiar și astfel, evaluările realizate de experți independenți susțin că datele privind inserția absolvenților pe piața forței de muncă nu sunt valorizate îndeajuns în derularea actului de guvernare ([19] apud [1]).

În plus, în Franța pot fi identificate o serie de inițiative privind facilitarea tranziției de la educație la locul de muncă. Astfel de măsuri presupun includerea unor prevederi ce stipulează obligativitatea introducerii orelor de practică la nivelul tuturor programelor de studiu, precum și instituirea unor centre de consiliere și orientare în carieră la nivelul universităților ([19] apud [1], p. 5). Conform studiului citat anterior, aceste structuri sunt funcționale la nivelul unui număr considerabil de unități de învățământ din Franța, fiind accesibile tuturor studenților și abordând în mod special situația persoanelor incluse în categorii minoritare. Facilitarea relației dintre universitate și piața forței de muncă este stimulată atât prin obligativitatea de consultare a angajatorilor în anumite decizii care ar putea afecta mediul universitar, cât și prin posibilitatea consultării acestora în dezvoltarea curriculum-ului educațional ([11] apud [1], p. 6).

Conform datelor Comisiei Europene privind inserția pe piața muncii a promoțiilor din ultimii cinci ani, Franța se caracterizează printr-o scădere a ratei de angajare a absolvenților începând cu anul 2013 ([1], p. 13). Aceasta poziționează Franța sub media europeană în ceea ce privește rata de angajabilitate. În acest context se prezintă anumite riscuri socio-economice, nu se remarcă un interes al autorităților publice pentru a aloca fonduri destinate plasării absolvenților pe piața forței de muncă ([11] apud [1], p. 6).

La nivelul societății franceze, se poate observa existența unor studii diverse privind situația studenților și absolvenților [1]. Acestea sunt realizate fie de organisme internaționale,

fie de universități, de angajatori sau de institute private de cercetare. Având la bază o metodologie diferită și implicând grade mai mici sau mai mari de rigurozitate în colectarea datelor, diversitatea studiilor creează un spațiu în care sunt vehiculate rezultate contradictorii ce fac dificilă stabilirea unor repere privind gradul de integrare a absolvenților pe piața forței de muncă.

Evaluarea sintetică a situației instrumentelor de monitorizare în Franța se poate găsi în Tabelul 11.2.10.

Tabelul 11.2.10. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Franța)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui sistem de evidență, la nivel național, a studenților înmatriculați și a absolvenților instituțiilor de învățământ superior; 	<ul style="list-style-type: none"> Autoritățile publice nu prevăd alocarea de fonduri destinate facilitării inserției pe piața forței de muncă a absolvenților din ultimele cinci promoții, în contextul unei rate de angajare sub media europeană; Existența unor studii multiple în rândul absolvenților, cu rezultate contradictorii ce fac dificilă stabilirea unor repere privind situația diferitelor grupe de absolvenți pe piața forței de muncă .

2.11. Finlanda

În Finlanda, sistemul educațional este organizat în jurul principiului învățării pe tot parcursul vieții. În plus, politica educațională finlandeză este construită astfel încât se poate fi asigurată recunoașterea competențelor dobândite nu doar în sistemul formal de învățământ, ci și în afara acestuia ([3], p. 11). De asemenea, este dezvoltat un sistem foarte complex de formare a adulților ceea ce contribuie la reducerea dezechilibrelor ce pot apărea pe piața muncii ca urmare a unei slabe corelări a ofertei educaționale cu specificul locurilor de muncă. Tot în ceea ce privește organizarea sistemului de învățământ, se poate constata că în Finlanda învățământul terțiar este clasificat în două sectoare complementare (universitățile și politehnicile). Cele două sectoare au misiuni și obiective distincte, fiind organizate după regulamente și principii de funcționare separate ([3], p. 11). Aceasta face ca absolvenții studiilor politehnice să intre pe piața forței de muncă imediat după finalizarea ciclului de licență, în timp ce un program de studii masterale se dovedește a fi necesar mai ales pentru absolvenții universităților (*ibidem*). În acest context, Finlanda se află printre țările cu cea mai mare capacitate de inovare și cu cele mai bune rezultate ale tinerilor la testările internaționale ([3], p. 12).

Ceea ce se poate remarca este faptul că în Finlanda este fundamentat un sistem foarte eficient de predicție a evoluției pieței forței de muncă. Institutul Guvernamental de Cercetare Economică (IGCE) și Consiliul Național Finlandez al Educației (FNBE) au responsabilități în producerea unor date anticipative referitoare la cererea pentru piața muncii și nevoile educaționale ([3], p. 12). Informațiile furnizate de aceste instituții au rolul de a asigura un echilibru între formarea profesională în mediul universitar și cerințele mediului de afaceri (*ibidem*).

Printre demersurile de colectare a datelor despre situația profesională a absolvenților institutelor de învățământ superior se numără: (1) FI 5 Kandipaluate - bachelor graduate survey - CHE Consult (survey); (2) Uraseuranta maistereille - career follow-up master's degree holders - Aarresaari Network (combined); (3) Uraseuranta tohtoreille - career follow-up doctor's degree holders Aarresaari Network (combined); (4) Finnish REFLEX study University of Turku și (5) OTUS graduate Survey OTUS ([3], p. 12). Dintre acestea cel mai complex este cel realizat de „Aarresaari - Rețeaua națională a serviciilor academice pentru carieră”. După cum menționează Iucu, studiul este realizat în rândul absolvenților de studii

masterale și al absolvenților de doctorat, iar obiectivul principal este acela de a identifica dacă competențele și cunoștințele dobândite în perioada studiilor universitare sunt adecvate nevoilor resimțite în mediul profesional ([3], p. 13). Rezultatele acestui studiu, dar și al altora de acest gen, sunt luate în considerare în procesul decizional privind organizarea conținutului și programelor de învățământ la nivel universitar ([3], p. 12), dar nu și în formularea politicilor publice ([19], p. 15).

În Tabelul 12.2.11. sunt prezentate principalele aspecte ce descriu situația demersurilor și instrumentelor de monitorizare a parcursului absolvenților pe piața forței de muncă.

Tabelul 12.2.11. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Finlanda)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea unui sistem competitiv de învățământ superior capabil să poziționeze Finlanda printre țările cu cea mai mare capacitate de inovare economică; Consolidarea cu sprijin guvernamental a unor mecanisme de analiză a evoluției mediului economic, în direcția organizării programelor de studiu în raport cu nevoile anticipate de formare profesională; Existența mai multor inițiative de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ terțiar. 	<ul style="list-style-type: none"> Absența unor evidențe privind utilizarea indicatorilor de angajabilitate în luarea deciziilor la nivel guvernamental.

Ant

2.12. Germania

Germania reprezintă una dintre țările în care au loc demersuri sistematice de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților instituțiilor de învățământ superior. Studiile realizate au la bază, în cea mai mare parte, o metodologie comună dezvoltată de Universitatea din Kassel, prin Centrul Internațional pentru Cercetări în Învățământul Superior (INCHER) ([5], p. 1). Centrul pune la dispoziție persoanelor sau organismelor interesate o serie de instrumente, proceduri și protocoale de studiu care și-au dovedit utilitatea și validitatea în studiile de monitorizare a traiectoriei profesionale a absolvenților ([5], p. 11). De asemenea, printre resursele puse la dispoziție, se numără programul QTAFI distribuit online sub formă unei licențe de tip open-source (*ibidem*). Acesta este promovat și recomandat de INCHER ca instrument de colectare și analiză a datelor în studiile privind explorarea gradului de inserție a absolvenților pe piața muncii. Materialele puse la dispoziție de acest centru au fost utilizate în realizarea studiilor în diferite țări și regiuni (de exemplu, studiul „Absolvenții și piața muncii” desfășurat în România are la bază o serie de repere metodologice construite prin intermediul INCHER).

Ca atare, poate fi remarcată existența unei structuri specializate la nivel național, cu responsabilități în monitorizarea situației pentru aproximativ 60 de instituții din mediul universitar ([5], p. 4). La nivelul acestei structuri, se realizează monitorizări ale traiectoriei profesionale a absolvenților la intervale de patru ani, iar procedurile utilizate permit colectarea unor date variate printre care se numără: statutul profesional, tipul de contract de muncă, câștigurile salariale, utilitatea competențelor dobândite în raport cu cerințele mediului profesional etc. (*ibidem*). Studiile sunt reprezentative pentru populația vizată și ajung la o rată de răspuns pe 40-50% ([5], p. 15), fiind realizate printr-o anchetă sociologică bazată pe chestionar. Instrumentul de cercetare este construit pentru a răspunde unor obiective generale, dar și unor obiective specifice fiecărei instituții de învățământ superior implicate. Structura și conținutul rapoartelor sunt discutate cu reprezentanții instituțiilor de învățământ, iar apoi transmise către universități pentru a permite luarea unor decizii referitoare la organizarea programelor de învățământ (*ibidem*).

La nivelul societății germane, cea mai mare parte a universităților realizează în mod independent sau în parteneriat studii periodice de analiză a inserției absolvenților pe piața muncii. De exemplu, în Bavaria, universitățile realizează studii pe baza unei proceduri

asumate de Ministerul Bavarez al Științelor, Cercetării și Artelor ([5], p. 12). În anul 2005 a fost inaugurat Institutul Bavarez de Stat pentru Cercetare și Planificarea Învățământului Superior (IBSCPIS), la nivelul căruia funcționează o structură specială dedicată colectării datelor privind situația profesională a absolvenților, realizării și distribuirii rapoartelor de cercetare, precum și formulării de propuneri de politici publice în domeniu (*ibidem*). Procedurile și alte documente rezultate sunt validate de către un consiliu academic, asigurându-se astfel standarde ridicate de calitate și controlând-se direcționarea demersurilor în funcție de interese politice sau economice ([5], p. 12).

De asemenea, în cazul Germaniei, se poate remarca un istoric bogat al participării la studii internaționale în domeniul angajabilității. O astfel de implicare într-un consorțiu european (ex. studiul CEERS - Career after Graduation) datează din perioada 1998-2000. Cercetarea traiectoriei profesionale a absolvenților a fost realizată în contextul în care la începutul anilor 1990 au fost formulate o serie de politici europene ce au fost marcate de provocările sociale derivate din creșterea numărului programelor de studii universitare ([5], p. 9). Demersul și-a propus să funcționeze ca un studiu pregătitor realizării unei baze de date agregate cu situația absolvenților, fiind totodată înțeles ca parte a inițiativelor de măsurare a impactului învățământului universitar (*ibidem*). Un alt exemplu de colaborare internațională este studiul REFLEX („Research into Employment and professional FLEXibility”) realizat în 2003 cu scopul de a evalua gradul în care competențele furnizate de programele de studiu ale universităților au răspuns cerințelor pieței forței de muncă ([5], p. 10). Spre deosebire de studiul CEERS, care a fost realizat ca răspuns la o serie de politici educaționale, studiul REFLEX a vizat obținerea unor rezultate care să permită elaborarea unor politici educaționale mai eficiente.

Toate aceste studii nu doar că au fost realizate pe baza unor metodologii similare, ci au urmărit o viziune comună. Cea mai mare parte dintre acestea au măsurat diferite aspecte ale inserției absolvenților pe piața forței de muncă în direcția adaptării competențelor formate în cadrul programelor universitare la realitățile pieței forței de muncă. Un exemplu de bună practică îl reprezintă studiul HEGESCO („Higher Education as a Generator of Strategic Competences”) ce a îmbinat tehnicile de cercetare cantitativă (chestionarul aplicat absolvenților), cu tehnicile de cercetare calitativă (interviuri cu reprezentanți ai universităților și ai angajatorilor).

Un alt aspect pozitiv ce descrie situația din Germania este reprezentat de cooperarea intensă între mediul universitar și cel economic ([5], p. 6). Un studiu realizat în 2013 sub

egida Comisiei Europene a pus în evidență existența unei relații pozitive între personalul academic și reprezentanți ai mediului economic. Atât principalii actori ce activează în domeniul profesional, cât și personalul academic împărtășesc o viziune comună asupra beneficiilor conferite de asigurarea unei bune integrări a absolvenților pe piața muncii. Astfel de efecte pozitive au fost remarcate ca fiind extinse la nivelul mai multor planuri: la nivel personal (prin ameliorarea situației economice a absolventului), la nivel organizațional (prin creșterea performanței și asigurarea unei forțe de muncă bine pregătite) și la nivel local sau regional (prin îmbunătățirea indicatorilor de creștere economică). Aspectele negative ale parteneriatului universitate-industrie nu sunt experimentate în domeniul angajabilității, ci vizează alte domenii printre care se numără: inexistența unor informații sistematice privind capacitatea de cercetare a universităților, nivelul crescut al birocrăției interne și externe, lipsa unor fonduri acordate de către agenții economici pentru susținerea colaborărilor ([20] apud [5], p. 6). Cooperarea interinstituțională este susținută, de asemenea, prin rețeaua FreQeNz care permite desfășurarea unor studii privind integrarea absolvenților pe piața muncii la nivel de ocupație sau ramură economică, facilitând efectuarea de prognoze și elaborarea standardelor de calificare profesională ([21] apud [5], p. 5).

Interesul pentru domeniul angajabilității este consolidat, în cazul Germaniei, prin intermediul reglementărilor care vizează acreditarea programelor de studiu. În ciuda unei autonomii universitare ridicate, instituțiile de învățământ superior sunt obligate să își asume responsabilitatea unei pregătiri profesionale adecvate a absolvenților și să dea dovada adecvării programelor universitare inițiate la condițiile existente pe piața muncii ([5], p. 13).

Ca parte a interesului de a asigura o convergență între studiile universitare și cerințele existente în mediul profesional, mai multe organizații (angajatori, ministere, instituții guvernamentale, Agenția Federală de Ocupare a Forței de Muncă și Confederația Germană a Sindicatelor) au semnat un acord care acoperă intervalul 2015-2018 și care prevede creșterea eficienței sistemului de formare profesională ([5], p. 14).

Tabelul 13.2.12. reunește, într-un mod sintetic, informațiile cu privire la sistemul de monitorizare.

Tabelul 13.2.12. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Germania)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Demersuri de monitorizare a situației profesionale a absolvenților ce au la bază o nu doar metodologie comună a cărei validitate a fost dovedită prin studii anterioare, ci și o viziune comună asupra importanței adaptării competențelor profesionale dobândite pe parcursul studiilor universitare la cerințele existente piața forței de muncă; • Consolidarea unui centru de resurse privind procedurile, instrumentele și protocoalele utilizate în studiile privind domeniul angajabilității; • Istoric bogat de participare la studii internaționale privind monitorizarea traiectoriei profesionale a absolvenților instituțiilor de învățământ superior; • Conștientizarea de către personalul academic a importanței menținerii unei relații cu angajatorii; • Studiile privind monitorizarea gradului de inserție pe piața muncii sunt deopotrivă fundamentate pe baza unor politici publice, dar stau și la baza fundamentării altora; • Existența unui acord semnat între instituții guvenamentale, syndicate, 	<ul style="list-style-type: none"> • Apariția diferitelor obstacole în parteneriatul dintre mediul universitar și economic (absența informațiilor privind capacitatea de cercetare a universităților, birocrăția excesivă, absența fondurilor alocate de către angajatori pentru susținerea diferitelor forme de colaborare cu universitățile).

Puncte forte	Puncte slabe
organizații private și universități în vederea asigurării unui sistem de formare profesională adecvat pieței muncii.	

2.13. Grecia

Informațiile despre Grecia prezentate aici pleacă de la raportul realizat de Frangopol [2]. Acesta documentează, raportându-se la analiza realizată de Gaebel et al. (2012 apud [2]), existența de rapoarte instituționale de monitorizare, bazate pe surse administrative și nu pe cercetări sociologice. Conform aceleiași surse, nu există o cerință obligatorie sau un sistem național în sensul monitorizării situației studenților (a se vedea și Harta 1) și absolvenților pe piața muncii (analizele sunt realizate sporadic [a se vedea Harta 2], la nivel instituțional [a se vedea Harta 5]). Agenția pentru Asigurarea Calității se implică pentru a stimula universitățile să demareze proiecte instituționale [2]. Cu privire la orientarea profesională a studenților, în Grecia există servicii în cadrul universității pentru toți studenții, însă nu există servicii externe în acest sens.

Pe de altă parte, există un studiu realizat în anul 2005 de Rețeaua Birourilor de Orientare în Carieră ale Universităților (RBOCU) pe tema angajabilității absolvenților de învățământ superior, cohortele 1998-2000 [22]. Acesta a acoperit universitățile la nivel național și a avut un set extins de întrebări privind caracteristicile sociodemografice personale, originile sociale, motive pentru alegerea unei anumite traiectorii educaționale și profesionale, experiența de lucru atât în timpul studiilor, cât și după finalizarea lor, mobilitatea profesională, tipul de activitate profesională [22]. Karamessini [22] analizează traiectoriile profesionale ale absolvenților considerând eventuale tipuri de respondenți și îi compară pe cei angajați, pe cei angajați permanent, pe cei cu salarii peste pragul de 1100 Euro și pe cei angajați în domeniul de studii cu ceilalți din categoria antonimică.

O altă lucrare scrisă de Paleocrassas, Rousseas și Vretakou (publicată în anul 2002, [23]) analizează statusul pe piața muncii al absolvenților de învățământ superior cu date obținute de la o structură a Ministerului Educației, numită *Observatorul Tranziției*, ce se ocupă cu studii de analiză a situației pieței muncii pentru absolvenți.

Tabelul 14.2.13. prezintă situația sintetică a monitorizării studenților și absolvenților pe piața muncii în Grecia.

Tabelul 14.2.13. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Grecia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Agenția pentru Asigurarea Calității se implică pentru demararea de studii privind monitorizarea pe piața muncii; • Există studii instituționale de analiză a situației pe piața forței de muncă; • Crearea structurii <i>Observatorul Tranziției</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiile sunt doar de tip instituțional, nu sunt obligatorii și nici nu există un sistem national asumat care să se ocupe de monitorizarea situației pe piața forței de muncă; • Interesul este scăzut în acest sens: chiar dacă există studii instituționale, nu se bazează pe cercetări de tip sociologic, ci pe date administrative.

2.14. Irlanda

Datele pentru Irlanda sunt prezentate în raportul scris de Miroiu [4]. Irlanda are un studiu național anual implementat de Autoritatea pentru Sistemul de Învățământ Superior (HEA) care se axează pe monitorizarea situației absolvenților pe piața muncii, cercetare realizată timp de 35 de ani până la momentul anului 2016 [4], având astfel un caracter longitudinal. Deși există o astfel de tradiție, studiile sunt cu precădere în mediul de stat, mai puțin în mediul privat educațional și mai puțin în domenii tehnice [4]. Cercetarea este online, promovată în comunitățile de alumni ai universității și conține informații despre domeniul absolvit și situația curentă pe piața muncii, dimensiunea chestionarului fiind redusă, iar procentul de răspunsuri valide este mare [4].

Gaebel et al., în anul 2012 [7], documentează de asemenea existența unui sistem național de monitorizare utilizat în mod repetitiv (a se vedea Harta 1, Harta 2 și Harta 5). Toți studenții din sistemul educațional irlandez beneficiază de servicii de consiliere în carieră în cadrul universitar (a se vedea Harta 3), însă nu și în mediul extern universității (a se vedea Harta 4).

Tabelul 15.2.14. prezintă o situație sintetică privind monitorizarea inserției profesionale a studenților și absolvenților.

Tabelul 15.2.14. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Irlanda)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unei tradiții de 35 de ani de cercetare a inserției profesionale a absolvenților de învățământ superior; Utilizarea chestionarelor online pentru realizarea monitorizării; Date la nivel de individ urmărite în timp în sensul monitorizării situației pe piața muncii. 	<ul style="list-style-type: none"> Răspândirea studiilor mai degrabă în spațiul universitar de stat, mai puțin în cel privat și în domeniile tehnice; Chestionar cu un număr restrâns de întrebări, însă cu o rată de răspuns ridicată; Nu există servicii de consiliere în carieră în mediul extern universitar.

2.15. Italia

Informațiile despre Italia se bazează pe raportul realizat de Voicu [6]. Conform informațiilor preluate de autor de la Comisia Europeană prin rapoartele Eurydice (2014 apud [6]), Italia derulează multiple studii de monitorizare pentru a realiza un dialog între angajatori și mediul academic (p. 3). La momentul respectiv (2014), se dezvoltă o platformă de diseminare a rezultatelor ([6], p. 3). În anul 2016 (apud [6], p. 8), raportul Eurydice documentează existența unor studii sistematice atât la nivel regional, cât și național privind monitorizarea absolvenților pe piața forței de muncă, având următoarele organisme de implementare: Institutul ISTAT și Consorțiul AlmaAltea. Analizele sunt de tip sociologic, longitudinale, conținând informații socio-demografice, originile sociale, rezultatele învățării, internaționalizarea învățării, activități extracurriculare, experiența de angajare atât în timpul studiilor, cât și după finalizarea acestora, timpul de studiu alocat, caracteristici ale locului de muncă ([6], p. 10). Rata considerabilă de răspuns, de peste 70% (posibil și datorită utilizării fie de chestionare online transmise direct respondenților, prin e-mail, trimițându-le cinci mesaje de reamintire, iar celor care nu răspund sau nu au adrese de e-mail valide, li se comunică întrebările prin telefon [p. 13]), și periodicitatea colectării datelor permit analize complexe ([6], p. 10). Pe site-ul AlmaLaurea există o aplicație prin care se poate solicita, în limba engleză și în mod gratuit, profilul absolventului pentru o anumită specializare din Italia ([6], p. 12).

Pentru acreditarea programelor, universitățile trebuie să dovedească o nevoie a respectivului domeniu pe piața forței de muncă ([6], p. 4), ceea ce implică duce la studierea angajabilității tinerilor. Angajatorii se implică în constituirea curriculumului academic prin grupuri de lucru la nivel regional ([6], p. 4). Aceștia primesc subvenții de la stat pentru stagii de practică asigurate studenților ([6], p. 4).

Italia se monitorizează în mod frecvent la nivel național și/ sau regional (a se vedea Harta 5) inserția pe piața forței de muncă a studenților (a se vedea Harta 1) și a absolvenților (a se vedea Harta 2). Cu privire la serviciile de orientare în carieră, în mediul academic există pentru toți studenții (a se vedea Harta 3), însă în mediul extern nu există astfel de servicii (a se vedea Harta 4).

Tabelul 16.2.15. prezintă situația generală privind instrumentele de monitorizare a integrării pe piața muncii ca rezultat al educației universitare.

Tabelul 16.2.15. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Italia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Realizarea de multiple studii atât la nivel national, cât și regional privind situația pe piața forței de muncă a studenților și absolvenților de învățământ superior; Acreditarea universităților este condiționată de raportul între mediul academic și mediul privat privind utilitatea specializării; Există organisme la nivel national care gestionează cercetări sociologice privind situația studenților și absolvenților pe piața forței de muncă, iar rata de răspuns este foarte bună; Pe baza informațiilor furnizate de studii, AlmaLaurea conține o aplicație pe site-ul personal prin care orice utilizator poate vedea profilul absolventului pe o anumită specializare. 	<ul style="list-style-type: none"> Sistemul national nu este integrat astfel încât să unească toate informațiile obținute și să le disemineze în timp real.

2.16. Letonia

Conform studiului „Monitorizarea parcursului studenților și absolvenților”, realizat de Asociația Universităților Europene, în Letonia nu poate fi documentată existența unui mecanism funcțional de colectare la nivel național a datelor despre studenți și absolvenți ([7] apud [1], p. 20). Chiar dacă se remarcă organizarea unor demersuri de colectare sistematică a datelor privind parcursul profesional după finalizarea studiilor universitare, inițiativele aferente acestora fie întâmpină dificultăți de implementare, fie sunt aplicate într-un mod deficitar. Pot fi identificate cel puțin trei astfel de inițiative care s-au soldat cu eșec, după cum urmează:

1. *Solicitarea adresată instituțiilor de învățământ superior de către Ministerul Educației și Științei de a raporta situația absolvenților la 3 ani de la finalizarea studiilor.* Deși universitățile se conformează și raportează periodic astfel de date, în absența unor proceduri unitare care să asigure obiectivitatea și relevanța procedurilor de colectare, datele se dovedesc a fi lipsite de credibilitate și inutilizabile ([7] apud [1], p. 20).
2. *Proiectul de implementare a Registrului Național al Studenților și Absolvenților (RNSA).* Conform raportului realizat de Preda (2017), obiectivul acestuia era de a se constitui într-o platformă de evidență a studenților înmatriculați, iar apoi a situației acestora după finalizarea studiilor. Acesta urma să fie administrat de Sistemul Informatic Național de Educație, fiind construit pentru a putea oferi informații agregate privind posturile ocupate de absolvenți, alături de alte informații în domeniu. Proiectul prevedea necesitatea ca toate universitățile să raporteze date într-un astfel de sistem până în ianuarie 2017. Acest lucru nu a fost însă posibil întrucât, așa cum a semnalat Consiliul Rectorilor, universitățile nu au capacitatea de a raporta date într-un astfel de sistem, totodată administrarea și gestionarea unor asemenea date implicând anumite costuri pe care universitățile nu și le pot permite [24]. Conform aceleiași surse, în mediul public proiectul s-a bucurat de susținere (din partea Consiliului pentru Educație Superioară și din partea Confederației Angajatorilor), dar a fost întâmpinat și cu o serie de reticențe (din partea universităților private).
3. *Demersul Universității din Riga de a conecta baza de date a absolvenților la Serviciul de Administrare a Veniturilor statului.* Inițiativa era unor experimentală,

fiind realizată cu scopul de a crește gradul de obiectivitate a monitorizărilor parcursului profesional în funcție de contribuțiile la sistemul asigurărilor sociale.

Proiectul a fost stopat din motive necunoscute ([25] apud [1], p. 35).

În contextul unor configurații precum cele prezentate anterior, datele privind statutul profesional absolvenților nu sunt luate în considerare în elaborare politicilor publice și a unor decizii ce privesc mediul universitar ([7] apud [1], p. 20). Totodată, conform aceleiași surse, alocarea finanțării între instituțiile de învățământ superior nu ține cont de indicatorii de angajabilitate.

Pe lângă aspectele menționate anterior, Letonia se caracterizează printr-un sistem instabil care să faciliteze integrarea absolvenților pe piața forței de muncă. De exemplu, studiile aduse în discuție de Preda (2017) pun în evidență faptul că stagiile de practică se desfășoară doar în cadrul anumitor programe de studiu, iar centrele de consiliere și orientare în carieră sunt active doar în anumite universități ([19] apud [1], p. 23). În acest context sunt consemnate dificultăți de acces a studenților la aceste centre (ibidem). Totodată, consultarea angajatorilor este posibilă în ceea ce privește diferite decizii din mediul universitar, însă aceștia nu sunt consultați în mod direct în realizarea curriculum-ului ([11] apud [1], p. 24). Nu în ultimul rând, poate fi punctat faptul că autoritățile guvernamentale nu prevăd alocarea de fonduri directe consilierii în carieră, nici organizării unor activități de tipul târgurilor de locuri de muncă (ibidem).

Date consistente privind rata de angajare sunt furnizate de către Agenția de Ocupării a Forței de Muncă (AOFM) [1]. Colectarea acestora urmează o procedură agreată la nivelul Comisiei Europene. Fiind destinate unor alte scopuri, evidențele și analizele ce stau la baza raportărilor acestei instituții sunt realizate la nivel de cohorte, fără a exista informații privind instituția de învățământ absolvită sau domeniul de pregătire educațională.

Pe lângă studiile realizate la nivelul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, mai pot fi identificate inițiative private orientate în direcția studierii gradului de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă. În acest sens, poate fi amintit studiul Centrului de Cercetare a Pieței și Opiniei Publice (CPPOP), realizat pe un eșantion reprezentativ de studenți, la nivelul căruia au fost colectate date privind rata de angajare [26] și studiul realizat de Asociația de Formare Profesională Cadrelor Didactice și Management Educațional (AFPCDME), realizat la nivelul a trei categorii de actori: studenți, absolvenți și asociații profesionale [27]. Acesta, spre deosebire de primul studiu amintit a fost realizat la nivelul

absolvenților care se pregătesc pentru cariera didactică sau care urmăresc să activeze în mediul educațional.

Tabelul 17.2.16. reunește informațiile cu privire la sistemul de monitorizare într-un mod sintetic.

Tabelul 17.2.16. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Letonia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Inițiative private de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților, realizate de institute independente de cercetare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Demersuri de consolidare a unui sistem de monitorizare a situației absolvenților soldate cu eșec; • Sistem instabil care să faciliteze stabilirea unei relații constructive între universități și angajatori; • Absența fondurilor guvernamentale destinate facilitării accesului absolvenților pe piața forței de muncă;

2.17. Lituania

Datele pentru Lituania sunt prezentate în raportul elaborat de Preda [1]. Harta 1 documentează existența unui sistem de monitorizare periodic pentru studenți, însă în Harta 2 se observă că pentru absolvenți monitorizarea este realizată sporadic. Studenții beneficiază de servicii de orientare profesională atât în interiorul mediului universitar (a se vedea Harta 3), cât și în exteriorul acestuia (a se vedea Harta 4). Harta 5 prezintă existența numai a unor cercetări instituționale privind monitorizarea absolvenților de învățământ superior. Centrul de Analiză și Monitorizare a Cercetării și Educației Superioare (MOSTA) se ocupă să desfășoare astfel de studii, iar în trecut (2006) Ministerul Educației și Științei din Lituania a desfășurat un studiu de evaluare a centrelor de consiliere profesională [1].

Cu privire la măsura în care se realizează inserția pe piața muncii, rata de angajare a celor care au terminat în ultimii 3 ani este egală cu sau peste media europeană în toată perioada pentru care Eurostat oferă date (2007-2016), iar disparitățile de gen nu sunt substanțiale [1]. Dacă se analizează rata de angajare pentru cei care au terminat în ultimii 5 ani, se pot observa disparități de gen aproape pe toată perioada analizată [1].

Tabelul 18.2.17. prezintă evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a inserției profesionale a structurii ocupaționale din Lituania.

Tabelul 18.2.17. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Lituania)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui centru de analiză și monitorizare care are și preocupări în sensul legăturii pieței muncii cu mediul academic. 	<ul style="list-style-type: none"> Studii de monitorizare a absolvenților realizate în mod sporadic.

2.18. Luxemburg

În Luxemburg, sistemul de învățământ se caracterizează, în general, printr-un grad ridicat al mobilității internaționale ([3], p. 14). Mai exact tinerii studiază în țări precum Belgia și Franța. Setul de reforme educaționale au condus la crearea, în 2004, a Universității din Luxemburg care oferă programe de studiu, în cea mai mare în colaborare cu universități din străinătate (*ibidem*). În contextul acestui grad ridicat de mobilitate a studenților și în contextul unei colaborări a universității cu instituții din străinătate în organizarea programelor de studiu, statul luxemburghez se află în postura de a avea un control redus asupra formării profesionale a unei potențiale forțe de muncă (*ibidem*).

Cu toate acestea, cu sprijin guvernamental, a fost implementat un sistem de monitorizare a indicatorilor de angajabilitate pentru absolvenții din ciclurile de licență și master, fiind realizate demersuri pentru consolidarea unui sistem similar și pentru explorarea situației profesionale a absolvenților de doctorat ([3], pp. 15-16). Instrumentul este prevăzut să identifice gradul de integrare pe piața muncii la 6 luni de la finalizarea studiilor. În schimb, ceea ce apare ca element distinctiv al demersurilor realizate în Luxemburg ține de explorarea situației profesionale a persoanelor care abandonează învățământul superior ([3], p. 15).

În Tabelul 19.2.18. sunt sistematizate rezultatele analizei sistemului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților.

Tabelul 19.2.18. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Luxemburg)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Sprijin guvernamental acordat demersurilor de monitorizare a traiectoriei profesionale a absolvenților; • Acordarea unui interes special situației pe piața forței de muncă a persoanelor care abandonează învățământul superior; 	<ul style="list-style-type: none"> • Control redus al statului luxemburghez în ceea ce privește organizarea formării profesionale a tinerilor, ceea ce face imposibilă fundamentarea unor politici publice pe termen lung.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui sistem consolidat de menținere a legăturii cu absolvenții studiilor de licență și master în direcția identificării statutului acestora pe piața forței de muncă; Demersuri pentru realizarea analizelor de monitorizare a parcursului profesional nu doar pentru absolvenții studiilor de licență și master, ci și pentru absolvenții studiilor de doctorat. 	

2.19. Malta

Malta reprezintă una dintre țările care are un sistem bine structurat de monitorizare a inserției pe piața muncii atât a studenților, cât și absolvenților. Această situație este posibil să fie determinată în mare măsură de factori structurali. Așadar, pot fi avute în vedere caracteristicile socio-demografice existente la nivel național sau particularitățile politicilor publice, puternic influențate de orientările Uniunii Europene în domeniu. Pe de o parte, ca urmare a numărului total redus de absolvenți sau al numărul redus de instituții de învățământ superior, în Malta, este mult mai facilă consolidarea unui circuit de gestionare a datelor sau de raportare a informațiilor la nivel național, comparativ cu țările în care poate fi observată o complexitate mai mare a mediului educațional. Pe de altă parte, politicile publice dezvoltate în ultimii ani au acordat prioritate relației dintre sistemul de învățământ superior și potențialii angajatori.

Totodată, sistemul de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii este posibil să fi fost dezvoltat ca răspuns la variabilitatea foarte mare de la an la an a programelor de studii, respectiv a fluctuației numărului de absolvenți într-un anumit domeniu. Așa cum observă Miroiu (2017), unele domenii au înregistrat o creștere considerabilă a numărului de absolvenți, pe când altele o scădere semnificativă ([28] apud [4], pp. 37-38), iar tendința diferă de la an la an. Pentru ca aceste variații să nu producă dezechilibre, sistemul de monitorizare a absolvenților s-a dezvoltat ca parte a unui mecanism de reglare a relației dintre oferta educațională și necesitățile existente pe piața muncii, în direcția evitării atât a unei supra-calificări, cât și a unei sub-calificări. În acest sens, se poate considera că existența unei sistem de monitorizare a situației profesionale a absolvenților a apărut ca necesitate de a răspunde într-un mod eficient provocărilor legate de dinamica anuală a tipurilor de programe educaționale și a numărului de studenți înmatriculați în cadrul acestora.

Studiile realizate sub egida Comisiei Europene („Monitorizarea traiectoriilor profesionale ale studenților și absolvenților”, respectiv „Indicatori structurali asupra angajabilității absolvenților în Europa”) apreciază pozitiv situația existentă în Malta atât sub aspectul procedurilor de colectare a datelor, cât și sub aspectul menținerii relației cu angajatorii. În acest sens, Malta apare a fi comparabilă mai degrabă țărilor vestice decât țărilor mediteraneene, dat fiind faptul că monitorizarea situației profesionale a studenților și absolvenților este realizată în mod regulat (a se vedea Harta 1, Harta 2 și Harta 5). Totodată,

în Malta este documentată existența unor centre de orientare profesională și consiliere în carieră ce activează atât în mediul universitar, cât și în afara acestuia (a se vedea Harta 3 și Harta 4).

Miroiu (2017) remarcă exista unor preocupări multiple privind colectarea de date privind situația absolvenților pe piața forței de muncă [4]. Aceste preocupări aparțin diferitelor instituții printre care se numără Comisia Națională pentru Educație Continuă și Învățământ Superior - CNECIS (aflată sub subordinea Ministerului Educației), Biroul Central de Statistică (BCS) sau Universitatea din Malta. Fiecare dintre aceste instituții realizează demersuri organizate conform propriilor proceduri de cercetare și ca suport al diferitelor procese decizionale. De aceea, provocarea cea mai importantă ține de alinierea intereselor acestor instituții și de integrarea demersurilor acestora într-un sistem coerent de studiu a situației existente în domeniul educațional și al forței de muncă. În prezent, nu se observă indicii ale unei colaborări între aceste instituții, colaborare care ar putea avea efecte asupra eficacității în utilizarea resurselor implicate în derularea studiilor.

Un alt aspect care merită a fi subliniat în cazul Maltei este acela al unei istorii a colectării datelor privind situația profesională a absolvenților, istorie care își are începuturile în demersurile științifice ce utilizau ca sursă principală datele Biroului Central de Statistică ([4], p. 39) și continuă cu organizarea unor demersuri independente de colectare a datelor, ce sunt integrate în procesul dezvoltării de programe și politici publice [4].

Cu toate că pot fi identificate multiple demersuri de studiu a situației profesionale a studenților sau absolvenților, majoritatea procedurilor de colectare a datelor sunt realizate prin intermediul anchetei sociologice pe bază de chestionar. Chiar dacă o parte dintre acestea au la bază un eșantion reprezentativ statistic, rezultatele obținute prezintă o serie de limitări și sunt supuse erorilor. De aceea, dezvoltarea unui circuit de colectare și raportare a informațiilor la nivel intra și inter-instituțional ar aduce un plus de calitate.

Tabelul 20.2.19. prezintă situația sintetică privind instrumentele de monitorizare.

Tabelul 20.2.19. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Malta)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Istoric îndelungat al demersurilor de monitorizare; • Utilizarea sistemului de monitorizare a parcursului profesional ca suport în elaborarea programelor și politicilor publice ; • Dezvoltarea unui sistem de suport destinat absolvenților în direcția facilitării integrării acestora pe piața muncii; • Identificare unor demersuri multiple de monitorizare a parcursului profesional, conform unor metodologii și obiective de cercetare diverse; • Implicarea angajatorilor în procesul monitorizărilor; 	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba colaborare între instituțiile care au responsabilități în monitorizarea parcursului profesional; • Absența unui sistem centralizat de monitorizare a mobilității educaționale sau pe piața forței de muncă; • Absența unui sistem centralizat de monitorizare a tranziției de la perioada studiilor la un loc de muncă la nivel intra și inter-instituțional.

2.20. Marea Britanie

Datele pentru Marea Britanie sunt prezentate în raportul scris de Miroiu [4]. Autorul notează numărul mare de universități din Marea Britanie, comparativ cu alte țări, universități ce se află în clasamentul mondial pe poziții fruntașe din perspectiva performanței.

Date recente privind situația instrumentelor de monitorizare sunt oferite de Consiliul pentru Finanțarea Învățământului Superior din Anglia (HEFCE), care gestionează monitorizarea la nivel național, implementarea fiind la nivel de universitate [4]. Informațiile sunt colectate telefonic, prin e-mail sau printr-un chestionar online, iar structura chestionarului este extinsă, cuprinzând date privind specializarea absolvită, locul actual de muncă, raportul și actualizarea dintre studiile realizate și abilitățile necesare la locul de muncă, astfel încât să surprindă complexitatea structurii ocupaționale raportată la nivel abilităților necesare [4].

Chiar dacă există un chestionar extins, rata de răspuns este ridicată [4], o valoare obținută poate și pentru că există atât o contactare telefonică sau prin e-mail pentru completarea unui chestionar online. Pentru a stimula studenții, granturile de studiu obligă studenții să participe la monitorizare.

De asemenea, rata de angajare a absolvenților de învățământ superior este ridicată, iar comunicarea între piața muncii și mediul academic este realizată prin diferite mecanisme, de la politici sociale educaționale de finanțare a învățământului superior, la târguri de job-uri și platforme online de promovare a locurilor de muncă.

Harta 1 și Harta 2 arată existența unor sisteme de monitorizare regulată a situației studenților și absolvenților pe piața muncii. Harta 3 și Harta 4 documentează existența de servicii de consiliere pentru toți studenții, servicii atât în interiorul universității, cât și în exterior. Harta 5 arată, mai mult, că studiile de documentare sunt realizată în mod regulat la nivel național și/ sau regional.

Tabelul 21.2.20. prezintă evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare existent în Marea Britanie.

Tabelul 21.2.20. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Marea Britanie)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui sistem de monitorizare longitudinal și sofisticat la nivel de universitate monitorizat la nivel national. 	<ul style="list-style-type: none"> Sistemul de monitorizare prezintă puncte slabe doar în elementele ce pot fi îmbunătățite (e.g. rata de răspuns, ce oricum este mare în prezent, de 80%), în rest este un sistem ce poate fi luat ca exemplu.

2.21. Norvegia

Informațiile despre Norvegia se bazează pe raportul realizat de Voicu [6]. Autorul documentează, plecând de la raportul Eurydice din anul 2016 (apud [6]), „utilizarea studiilor de prognoză asupra pieței muncii pentru stabilirea cifrei de școlarizare și a numărului de locuri finanțate de la buget” (p. 25). Biroul de Statistică din Norvegia se ocupă de monitorizarea situației pieței muncii în raport cu mediul academic, cu studii din 1993 (Bjornstad et al. 2010 apud [6], p. 25), rapoartele furnizate de biroul conținând informații privind domeniilor populare, cele aflate în creștere privind cererea, raportul între nivelul educațional și cerințele de pe piața muncii, oferind procente diferite în funcție de vârstă și gen. Un alt raport al OECD din 1997 ([6], p. 26) arată o lungă istorie a acestor studii, din anul 1972, având și o perspectivă longitudinală.

Angajatorii se implică în actualizarea curriculumului prin grupuri de lucru instituționale ([6], p. 4). Pentru primirea acreditării, universitatea trebuie să demonstreze o implicare a angajatorilor în dezvoltarea temelor de studiu ([6], p. 4).

În Norvegia există studii realizate la nivel național și/ sau regional în mod regulat (a se vedea Harta 5), atât pentru studenți (a se vedea Harta 1), cât și pentru absolvenți (a se vedea Harta 2). Cu privire la serviciile de orientare în carieră, în mediul academic există pentru toți studenții (a se vedea Harta 3), însă în mediul privat nu există astfel de servicii (a se vedea Harta 4).

Tabelul 22.2.21. prezintă situația generală a monitorizării legăturii între piața muncii și mediul academic din Norvegia.

Tabelul 22.2.21. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Norvegia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Angajatorii se implică și comunică cu reprezentanți din mediul academic; • Tradiție în realizarea de studii de monitorizare, încă din anul 1972; • Utilizarea studiilor de monitorizare în vederea acreditării și finanțării programelor de studiu; • Serviciile de consiliere în carieră există în mediul academic pentru toți studenții. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu există servicii externe de consiliere în carieră.

2.22. Olanda

În Olanda, parcursul profesional al absolvenților este monitorizat prin intermediul instrumentului WO Monitor implementat de Asociația Universităților ([3], p. 18). În afara acestui demers, mai pot fi punctate o serie de inițiative realizate de către instituțiile de învățământ superior printre care se numără studiul „HBO Monitor of professional higher education - University of Maastricht” și „Dutch REFLEX study - University of Maastricht” (*ibidem*).

Diferite instituții desfășoară activități în domeniul angajabilității în colaborare cu Ministerul Educației, Culturii și Științei. Conform analizei realizate de Iucu, menținerea relației dintre sistemul educațional și piața muncii se află în responsabilitatea unor instituții precum: (1) Biroul Central de Statistică (*Statistics Netherlands*), (2) Fundația pentru Cooperare în domeniul Educației Vocaționale, Formării și Pieței Muncii (*Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, SBB*) și (3) Centrul de cercetare pentru Educație și Piața Muncii (*Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ROA*) ([3], p. 18).

Centrul de Cercetare pentru Educație și Piața Muncii, aflat în subordinea Universității din Maastricht, realizează o serie de cercetări la nivelul absolvenților și a celor care abandonează studiile terțiare. Chiar dacă activitatea este coordonată de Universitatea din Maastricht, grupul țintă este format din toate universitățile care sunt finanțate de Ministerul Educației, Culturii și Științei sau Ministerul Afacerilor Economice, Agriculturii și Inovării, dar și de universitățile care percep studenților taxele aprobate de către Guvern ([3], p. 19). Studiul este foarte consistent ținând cont de faptul că utilizează ca populație de referință atât Universitățile de Științe Aplicate (37 de instituții cu aproximativ 445.000 de studenți înscriși), cât și Universitățile de Cercetare (14 instituții cu aproximativ 265.000 de studenți înscriși) ([3], p. 19). Demersul de cercetare se bazează pe aplicarea unui chestionar standardizat ce conține itemi aflați în relație cu trei arii de cercetare: (1) dinamica forței de muncă; (2) educația și cariera profesională și (3) formarea și ocuparea forței de muncă ([3], p. 18). Mai exact, se urmărește explorarea carierelor ocupaționale ale absolvenților și performanțele acestora în cadrul organizațiilor în direcția obținerii unei perspective de ansamblu asupra gradului în care oferta educațională corespunde cererii privind forța de muncă și (*ibidem*). Chiar dacă instrumentul este unul standardizat, o serie de întrebări sunt specifice doar universităților de cercetare, iar altele doar universităților aplicative ([3], p. 18). Un astfel de

studiu poate fi considerat un exemplu de bună practică în monitorizarea gradului de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă nu doar prin metodologia utilizată sau prin periodicitatea aplicării, ci și prin faptul că rapoartele sunt publice astfel încât se asigură un grad ridicat de transparență în raportarea rezultatelor. De asemenea, diferite statistici realizate prin intermediul acestor studii sunt puse la dispoziția publicului larg prin intermediul unei aplicații online ([3], p. 18).

O altă inițiativă deosebit de importantă aparține Ministerului Educației care, în colaborare cu Biroul Național de Statistică, se află în stadiul de implementare a unui proiect care să poată pune în evidență detalii despre situația absolvenților pe piața forței de muncă (postul ocupat, orele de muncă, venit) și apelul la Registrul Taxelor și Impozitelor ([3], p. 18). Grupul țintă al raportului de analiză este reprezentant de ultimele cinci generații de absolvenți (*ibidem*).

Situația sistemului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților instituțiilor de învățământ superior din Olanda este sistematizată în Tabelul 23.2.22.

Tabelul 23.2.22. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Olanda)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Realizarea unui sistem integrat de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților prin dezvoltarea unei rețele de colaborare între diferite instituții publice sau private, ceea ce a permis distribuirea resurselor și eforturilor într-o direcție clară și stabilă; Asigurarea unui grad ridicat de transparență a datelor despre inserția absolvenților pe piața muncii (statisticile sunt publice, putând fi consultate de orice persoană interesată); 	<ul style="list-style-type: none"> Absența unor evidențe privind utilizarea indicatorilor de angajabilitate în luarea deciziilor la nivel guvernamental.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Derularea unor inițiative de a colecta date despre situația absolvenților pe baza datelor din Registrul Național de Taxe și Impozite. 	

2.23. Portugalia

Informațiile despre Portugalia se bazează pe raportul realizat de Frangopol [2]. Plecând de la informațiile oferite de Cardoso et al. (2014 apud [2]) și Gaebel et al. (2012 apud [2]), Frangopol documentează situația precară a Portugaliei din perspectiva monitorizării inserției profesionale. Datele furnizate de universități acoperă un număr redus de absolvenți (deși există o reglementare legislativă în sensul obligării universităților să realizeze astfel de instrumente de monitorizare și să trimită date la nivel național), neexistând o strategie națională sau structuri care să se ocupe de monitorizarea sistematică a situației inserției profesionale. Institutul de Ocupare și Formare Profesională (IOFP) din Portugalia furnizează date despre șomerii cu studii superioare înregistrați în sistemul lor. Toate aceste informații pot fi încrucișate pentru obținerea unei imagini de ansamblu privind situația studenților și absolvenților pe piața forței de muncă.

Deși există doar studii instituționale (a se vedea Harta 5), acestea sunt realizate în mod regulat pe studenți (a se vedea Harta 1) și în mod sporadic pe absolvenți (a se vedea Harta 2). Un exemplu de implicare instituțională este dat de Institutul Tehnic Superior (IST) din Lisabona [29], care are o structură numită Observatorul Ocupării Forței de Muncă (Observatório de Empregabilidade dos Diplomados do IST [OEIST]) ce oferă statistici și implementează proiecte în acest sens, având și un jurnal științific, numit *International Journal of Graduate Employability*.

Studenții portughezi beneficiază de servicii de consiliere și orientare în carieră atât în mediul academic (a se vedea Harta 3), cât și în cel extern (a se vedea Harta 4). Potrivit informațiilor furnizate de Comisia Europeană (CE) în anul 2016 ([30], p. 7), nu există mecanisme de comunicare între universitate și mediul privat, menționând barierele identificate apriori în anul 2014 într-un raport de același autor: lipsa finanțării (publice sau private) și birocrăția curentă. În anul 2013, Portugalia a înființat Planul Național pentru Asigurarea Tinerilor cu scopul de a ajuta tinerii până în 25 de ani să își găsească un loc de muncă sau să își continue educația, în termen de 4 luni de la momentul în care ajung șomeri sau părăsesc sistemul educațional [31].

Situația sintetică a monitorizării studenților și absolvenților de învățământ superior din Portugalia se regăsește în Tabelul 24.2.23.

Tabelul 24.2.23. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Portugalia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Universitățile sunt obligate să trimită la nivel național informații privind situația absolvenților; • Existența unor studii instituționale privind monitorizarea studenților și absolvenților pe piața forței de muncă; • Existența unui jurnal pe tema monitorizării raportului între sistemul educațional și piața muncii, <i>International Journal of Graduate Employability</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Situație precară privind monitorizarea inserției profesionale; • Datele privind absolvenții sunt adunate despre un număr relativ mic de persoane, comparativ cu numărul real; • Lipsa finanțării, de stat sau privată, și birocrația excesivă pentru colaborarea între mediul academic și mediul privat; • Absența unor studii naționale realizate în mod sistematic.

2.24. Polonia

În Polonia monitorizarea parcursului profesional al absolvenților nu se realizează periodic și sistematic, fiind în continuare implementate reforme ale sistemului educațional care creează o anumită instabilitate în ceea ce privește organizarea educației terțiare și fac imposibilă stabilizarea unor practici riguroase de colectare a datelor ([5], p. 1). Cu toate acestea, evaluările instituționale interne sau externe, realizate la nivelul universităților, includ analize privind gradul de inserție pe piața muncii a studenților sau absolvenților ([5], p. 3).

În ciuda absenței unui sistem consolidat de monitorizare a situației absolvenților după finalizarea studiilor, în Polonia poate fi observată o colaborare a universităților cu mediul privat. Această colaborare se reflectă, în special, în procesele de consultare periodică a angajatorilor în ceea ce privește organizarea programelor de studiu ([19] apud [5], p. 3). Există evidențe potrivit cărora universitățile poloneze organizează întâlniri periodice cu reprezentanți ai mediului privat, syndicate sau asociații profesionale cu scopul de a-i implica în dezvoltarea curriculumului educațional, în procesul de predare și în elaborarea politicilor privind managementul calității ([5], p. 4). Această formă de parteneriat a fost stimulată printr-o decizie guvernamentală din anul 2013 care reglementa parteneriatele cu potențialii angajatori prin dezvoltarea unui plan de internship-uri pentru studenți (*ibidem*). În cadrul etapei pilot a fost asigurată finanțarea stagiilor de instruire cu durata de 3 ani pentru un grup format din 10000 de studenți (*ibidem*).

În viziunea reprezentanților mediului privat și a personalului academic din Polonia, parteneriatele dintre agenți economici și universități vizează îndeosebi mobilități ale studenților, învățarea pe tot parcursul vieții și modificările curriculare, colaborările fiind mai puțin orientate spre activitățile de cercetare-dezvoltare și pe comercializarea rezultatelor acestora ([5], p. 7). Cu toate acestea, alte studii au pus în evidență o colaborare de succes a universităților cu mediul privat în activitatea de cercetare prin crearea unor centre de inovare și transfer tehnologic. Un exemplu în acest sens este cluster-ul Life Science Kraków care reunește 85 de parteneri și un număr de 30000 de angajați, fiind un instrument esențial în dezvoltarea regională (*ibidem*). Statutul de funcționare prevede că acest cluster reprezintă un „ecosistem proiectat pentru crearea de rețele de colaborare în domeniul științelor vieții pentru punerea în valoare și exploatarea potențialului persoanelor și instituțiilor: studenți, întreprinderi, universități, unități de cercetare independente, organizații de sprijin pentru întreprinderi și autorități locale din regiunea Malopolska” ([32] apud [5], p. 7). Un alt

exemplu de colaborare de succes îl reprezintă cel al Universității de Tehnologie din Gdansk. La nivelul acestei universități a fost înființată o structură de cooperare cu mediul privat denumită University-Business Club care întrunește un număr de peste 50 de membri: reprezentanți ai mediului privat, antreprenori, absolvenți ([5], p. 7). La nivelul acestui centru, angajatorii pun la dispoziția membrilor informații și tehnologii de ultimă oră care pot fi utilizate în proiecte comune.

Un aspect care ilustrează interesul manifestat de aparatul guvernamental pentru domeniul angajabilității absolvenților ține de faptul că autoritățile centrale realizează prognoze privind evoluția pieței muncii, prognoze care sunt luate în calcul în organizarea programelor de învățământ din sectorul educațional terțiar ([5], p. 3). Ca atare, este dezvoltat un sistem de anticipare a nevoilor de calificare la nivel național prin analiza schimbărilor sesizate în rândul vechilor țări membre ale Uniunii Europene ([5], p. 5). Un răspuns la nevoile identificate astfel a fost creșterea caracterului aplicativ al programelor de studiu, cu efecte asupra creșterii ratei de angajare a absolvenților. De asemenea, așa cum remarcă Rădulescu prin studiile de caz realizate, în Polonia se alocă fonduri bugetare suplimentare pentru specializări considerate de importanță strategică ([5], p. 5).

În Tabelul 25.2.24. sunt prezentate sintetic punctele forte și punctele slabe în domeniul angajabilității, așa cum se regăsesc la nivelul societății poloneze.

Tabelul 25.2.24. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Polonia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Consultarea angajatorilor în elaborarea planurilor de învățământ și a programelor de studiu; Fundamentarea unui cadru legislativ care reglementează colaborarea instituțiilor de învățământ superior cu mediul privat; Implicarea absolvenților în activitatea centrelor de inovare și transfer tehnologic; 	<ul style="list-style-type: none"> Absența unui sistem de monitorizare periodică și sistematică a absolvenților, implementat la nivel național;

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Consolidarea unui sistem de prognoză a nevoilor de calificare ce este utilizat în elaborarea politicilor educaționale. 	

2.25. Serbia

În Serbia se remarcă un oarecare interes de a alinia procesul educațional la cerințele existente pe piața forței de muncă, manifestat prin măsuri și inițiative concrete cu ecouri la nivel guvernamental. În acest sens, demersurile sunt orientate în principal spre constituirea și consolidarea unor centre de orientare profesională și consiliere în carieră, destinate studenților și absolvenților ca principali beneficiari. Chiar și astfel, analiza angajabilității și tranziției de la universitate la locul de muncă apare mai degrabă ca un element de sine stătător, decât ca aspect aflat în legătură cu activitatea acestor centre.

Funcționarea centrelor de orientare și consiliere în carieră este reglementată la nivel național prin „Strategia de consiliere și orientare în carieră a Republicii Serbia”, publicată în Monitorul Oficial. Așa cum arată Preda (2017), aceasta include următoarele elemente: menționarea activităților în domeniu, cadrul legal de funcționare, principii de funcționare, elemente de organizare, modele de lucru în funcție de vârstă, planuri de acțiune, moduri de finanțare ([33] apud [1], p. 43). Ca răspuns la această prevedere legislativă, au fost implementate proiecte prin intermediul cărora au fost înființate centre care să susțină tranziția studenților de la perioada de studii la un loc de muncă. Chiar și astfel, studiile citate de Preda (2017) arată că eficiența centrelor astfel înființate este redusă, dat fiind faptul că studenții nu percep utilitatea acestora și nu se poziționează în postura de beneficiari direcți ai serviciilor pe care respectivele centre le oferă ([34] apud [1], p. 43). În acest context, este de așteptat ca introducerea unor cursuri de management al carierei în programa universitară să fie mai eficientă decât consilierea ce se desfășoară la nivelul centrelor de orientare în carieră. Serviciile de consiliere și orientare în carieră sunt disponibile tuturor studenților indiferent de ciclul de învățământ, o atenție prioritară fiind acordată persoanelor din grupuri vulnerabile sau din categoriile minoritare ([11] apud [1], p. 44). Este posibil ca odată ce activitatea de consiliere și orientare în carieră se intensifică, demersurile de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților să fie subsumate responsabilităților centrelor specializate.

Menținerea relației dintre universități și angajatori este, de asemenea, stipulată în acte normative printre care se numără „Strategia națională pentru angajabilitate”. Ca urmare a acestei strategii, a fost constituit „Fondul de muncă” prin intermediul căruia au fost finanțate târguri de locuri de muncă destinate în special absolvenților de studii universitare ([35] apud [1], p. 44). Chiar dacă legătura dintre universități și angajatori este menținută prin astfel de evenimente, se poate observa că orele de practică nu sunt obligatorii, iar angajatorii nu sunt

implicați în dezvoltarea curriculum-ului, deși sunt consultați cu privire la anumite decizii care se iau în mediul universitar ([11] apud [1], p. 42).

Deși facilitarea integrării absolvenților pe piața forței de muncă apare reglementată prin acte normative specifice care să susțină, pe de o parte, dezvoltarea centrelor de orientare în carieră și, pe de altă parte, consolidarea relațiilor dintre universități și angajatori, dezvoltarea unui sistem centralizat de monitorizare a parcursului profesional nu pare să se afle în ansamblul de preocupări guvernamentale. Acest lucru este confirmat de diferite studii care au explorat situația sistemului de monitorizare a angajabilității atât în cazul Serbiei, cât și în cazul altor țări din regiune ([7], [36]). Date privind rata de angajare a absolvenților universităților sârbe există, însă acestea nu sunt obținute prin demersuri finanțate din fonduri publice și nici nu sunt asumate de aparatul guvernamental ([11] apud [1], p. 41), ci sunt obținute în urma derulării unor proiecte internaționale, realizate la nivelul unor consorții de universități. Cu puține excepții, datele colectate în cadrul acestor studii se bazează pe eșantioane de oportunitate, iar rezultatele nu pot fi generalizate la nivelul unei categorii sau cohorte de absolvenți.

În acest context, există o variabilitate foarte mare la nivelul centrelor universitare în ceea ce privește dezvoltarea sistemului de monitorizare a situației propriilor absolvenți. De exemplu, unele universități au participat la diferite proiecte (ex. Congrad, Interface) al căror obiectiv a fost consolidarea unui sistem de colectare a datelor în domeniul angajabilității, alături de crearea unor comunități de alumni. În universitățile care au participat la astfel de proiecte, situația este diferită comparativ cu cea regăsită în acele universități care nu au fost implicate în activități în domeniu. Așadar, situația existentă în Serbia se caracterizează printr-un grad sporit de eterogenitate și, ca atare, este dificil de formulat o evaluare generală la nivel național. Ca urmare, datele privind integrarea absolvenților pe piața forței de muncă nu au un caracter sistematic și obiectiv. De aceea nu sunt utilizate ca punct de reper în deciziile guvernamentale și nici nu sunt luate în considerare în acordarea finanțării instituțiilor de învățământ superior [1].

Pornind de la observarea acestei situații, experți precum Rakocovic, Milanovic & Milosevic recomandă înființarea Consiliului pentru Educație Superioară (CES) ca parte a aparatului guvernamental care să aibă atribuții în domeniul comunicării și coordonării între diferiți actori ce activează în sectorul învățământului superior: universități, angajatori, studenți/absolvenți și guvern ([37] apud [1], p.55). Se consideră că o astfel de entitate ar

putea aduce valoare adăugată în procesul de învățământ și în jurul acestora s-ar putea dezvolta un sistem riguros de studiu a traiectoriei profesionale a beneficiarilor serviciilor educaționale.

Tabelul 26.2.25. oferă o situație sintetică cu privire la instrumentele de monitorizare.

Tabelul 26.2.25. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Serbia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Demersuri susținute guvernamental pentru instituirea unor centre de consiliere în carieră; • Sprijin guvernamental pentru facilitarea relației dintre universități și potențialii angajatori; • Implicarea universităților în proiecte care să consolideze sistemul de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților și să susțină dezvoltarea unor comunități de alumni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientarea în carieră apare ca demers divergent monitorizării; • Studiarea situației absolvenților pe piața muncii prin demersuri localizate și eterogene, ce implică imposibilitatea colectării unor date cu caracter sistematic și obiectiv. • Studiile privind tranziția de la ciclul educațional la locul de muncă sunt realizate fie la nivelul universităților, fie la nivel internațional, fiind susținute în mică măsură de către aparatul guvernamental.

2.26. Slovenia

Informațiile despre Slovenia se bazează pe raportul realizat de Voicu [6]. Autorul notează „lipsa unui sistem dedicat de anticipare a necesarului de calificare” ([6], p. 3), însă existența unei cooperări între o companie și universități prin care studenții primesc burse și sunt incluși în programe de practică – punți de angajare (p. 3). Angajatorii se implică în mediul academic prin grupuri de lucru la nivel național ([6], p. 4). Există un sistem care prezintă situații privind studenții (OECD 2017 apud [6], p. 17) ce arată că aproximativ jumătate dintre studenți au un loc de muncă în timpul studiilor, acestea fiind cu precădere prelungite, însă nivelul de salarizare este semnificativ mai mare pentru absolvenții învățământului superior față de cei ai învățământului secundar. Raportul Eurydice (2016 apud [6], p. 18) arată că studiile de monitorizare a caracteristicilor studenților și absolvenților sunt realizate doar la nivel instituțional, sporadic. În anul 2012, a fost dezvoltat sistemul eVS cu scopul de a monitoriza situația generală a studenților și absolvenților, atât cu date administrative, cât și cu date provenite din cercetări specifice ([6], p. 19). Studiul realizat pe cohorta 2007-2008 de Institutul din Slovenia privind Educația Vocațională (informații din anul 2015, [38]) include tema angajabilității. Un alt studiu a fost publicat de trei profesori de la Universitatea din Ljubljana [39], ce se axează pe legătura între nivelul de pregătire și rezultatele pe piața muncii ale absolvenților. Slovenia a fost inclusă și într-un studiu calitativ privind modul în care stilul de învățare din mediul academic le-a influențat mai târziu experiența profesională: „Graduate Employability, Soft Skills Versus Hard Skills Business Knowledge: A European Study” [40].

Potrivit informațiilor din Harta 1, în anul 2012 existau studii regulate de monitorizare a parcursului studenților, însă, potrivit informațiilor din Harta 2, în același an existau studii sporadice de monitorizare a absolvenților pe piața muncii (aceste studii fiind instituționale, a se vedea Harta 5). Cu privire la consilierea în carieră, există servicii pentru toți studenții, atât în mediul academic (a se vedea Harta 3), cât și în mediul privat (a se vedea Harta 4).

Tabelul 27.2.26. prezintă situația generală a monitorizării studenților și absolvenților pe piața muncii din Slovenia.

Tabelul 27.2.26. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Slovenia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea studenților este realizată printr-un sistem integrat pe mai multe paliere, atât cu informații administrative, cât și cu date din cercetări; • Monitorizarea absolvenților există, însă este în stadiu incipient. 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea studenților, mai puțin a absolvenților; • Există doar studii instituționale de observare a situației profesionale a absolvenților de învățământ superior.

2.27. Slovacia

În Slovacia, sistemul de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților se află într-o fază incipientă, iar date privind rata de angajare după finalizarea studiilor universitare nu sunt colectate în mod sistematic [5].

În contextul implementării unor reforme ale sistemului educațional, s-au trasat prioritățile de integrare a absolvenților pe piața muncii, care au stat la baza instituirii centrelor de consiliere și orientare profesională în cadrul instituțiilor de învățământ superior. Aceste structuri au fost inițiate cu scopul de a facilita, în rândul absolvenților, procesul identificării unui loc de muncă după finalizarea studiilor, prin intensificarea legăturilor universităților cu potențialii angajatori [7]. Creșterea gradului de inserție a absolvenților pe piața muncii a reprezentat obiectivul principal al politicilor în domeniul consilierii și orientării în carieră. În cadrul unui proiect național cofinanțat din fonduri europene, implementat în anul 2015, a fost elaborată o metodologie de instruire în acordarea serviciilor de consiliere profesională pe baza unei analize a nevoilor de dezvoltare instituțională. În elaborarea metodologiei de instruire au fost implicați mai mulți actori din mediul privat, iar un grup de 400 de consilieri au primit formare profesională în domeniul acordării serviciilor de orientare în carieră ([5], p. 28).

Cu toate aceste realizări, în Slovacia nu există un sistem de anticipare a competențelor solicitate pe piața muncii care să fie avut în vedere în elaborarea planurilor de învățământ și a programelor de studiu ([21] apud [5], p. 5). Se consideră că situația se datorează absenței expertizei în domeniu (*ibidem*). Situația este cu atât mai îngrijorătoare cu cât rata șomajului, câștigurile salariale medii, nivelul cheltuielilor pentru educație din produsul intern brut și participarea la programe de învățământ superior este mai mică decât media la nivelul Uniunii Europene ([5], p. 27).

O slabă dezvoltare a proceselor și practicilor în domeniul angajabilității este explicată prin faptul că Slovacia se confruntă cu o serie de probleme care ar trebui rezolvate prioritar și anterior fundamentării unei sistem de monitorizare a gradului de inserție a absolvenților pe piața muncii ([5], p. 28). Printre aceste probleme se numără persistența inegalităților sociale, nivelul scăzut de salarizare, necesitatea implementării unor reforme curriculare sau dificultățile legate de integrarea populației de etnie romă (*ibidem*). Cu toate acestea, este de așteptat ca în viitorul apropiat să se producă o serie de schimbări pozitive dat fiind faptul că,

Începând cu anul 2015, a fost implementată o metodologie mai strictă și mai complexă de evaluare a sistemului intern de control al calității ([5], p. 28).

Principalele puncte forte și puncte slabe ale sistemului de angajabilitate din Slovacia sunt prezentate în Tabelul 28.2.27.

Tabelul 28.2.27. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Austria)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Investiții realizate pentru creșterea calității serviciilor oferite prin intermediul centrelor de consiliere și orientare în carieră; • Creșterea exigențelor în acordarea acreditărilor privind programele de studii și evaluarea sistemelor de management al calității; 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor probleme socio-economice care fac dificilă consolidarea unui sistem de monitorizare traiectoriei profesionale a absolvenților;

2.28. Spania

Informațiile despre Spania se bazează pe raportul realizat de Frangopol [2]. Acesta documentează existența unui sistem de monitorizare a absolvenților la nivel de universitate, coordonat de Ministerul Educației, Culturii și Sportului (MECS 2014 apud Frangopol [2]).

Studiul realizat de MECS [41], la care a colaborat și Conferencia de Consejos Sociales, pe date ale angajaților absolvenți de studii superioare înregistrați la Seguridad Social în perioada 2003 – 2014, se axează pe domenii de studii absolvite și categorii de ani pentru momentul absolvirii (e.g. ingineri din 2009-2010), tipul de contract de muncă (pe termen nedeterminat sau altfel) și dacă locul de muncă este în domeniul studiilor absolvite. Acest studiu însă este preliminar, datele disponibile de la Seguridad Social în Spania fiind mult mai numeroase și împărțite pe o perioadă mai lungă de timp decât cea analizată. De asemenea, analiza este doar descriptivă, nu ajunge să explice motivele pentru situațiile întâlnite.

Frangopol [2] mai identifică un studiu relevant pentru situația monitorizării absolvenților din Spania. Acest studiu realizat de Gaebel et al. (2012 apud [2]) spune că există un birou dedicat monitorizării absolvenților, la nivel de universitate, în toate centrele din țară. Interesantă este strategia de monitorizare realizată în cadrul acestor birouri. Grupurile țintă sunt reprezentate de viitorii studenți care participă la admiterea în facultate pentru a trasa vocabularii de motive privind alegerea unei anumite traiectorii educaționale, de actualii studenți (monitorizare regulată, a se vedea Harta 1) pentru a analiza satisfacția acestora privind mediul educațional și de absolvenți (monitorizare sporadică, a se vedea Harta 2, însă există studii la nivel național și/sau regional, a se vedea Harta 5). De asemenea, existența unei colaborări între birourile pentru ocuparea forței de muncă, considerând și date oferite de Seguridad Social privind situația absolvenților, și universități prin birourile dedicate monitorizării facilitează o crearea unei strategii de gestionare a structurii ocupaționale prin politici publice focalizate și informate. La nivel național, instituția care se ocupă de monitorizarea absolvenților (limitată la o perioadă de 5 ani de la absolvire) se numește *Observatory of young people's transition to the labor market*.

Serviciile de consiliere și orientare în carieră sunt disponibile pentru toți studenții la nivel de universitate (a se vedea Harta 3), în Spania neexistând servicii externe cu același scop (a se vedea Harta 4).

Pentru a vedea un raport sintetic al situației monitorizării studenților și absolvenților din Spania, consultați Tabelul 29.2.28.

Tabelul 29.2.28. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Spania)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unor birouri dedicate monitorizării studenților și absolvenților, la nivel de universitate, conectate la un sistem național verificat guvernamental; Colaborarea între diferite instituții naționale privind monitorizarea situației inserției profesionale (universitate, oficiile pentru ocuparea forței de muncă, biroul dedicat monitorizării inserției profesionale); Cercetări realizate în mod regulat privind inserția profesională și raportarea acestora de către Ministerul Educației, Culturii și Sportului; Interesul pentru aflarea motivelor viitorilor studenți cu privire opțiunile admiterii în învățământul superior. 	<ul style="list-style-type: none"> Precaritatea analizei datelor disponibile într-o manieră integrată, longitudinală și explicativă; Nu există servicii de orientare profesională în afara mediului universitar; Deși există date și analize axate pe situația profesională a studenților, interesul pentru monitorizare este direcționat cu precădere către absolvenți.

2.29. Suedia

Informațiile despre Suedia se bazează pe raportul realizat de Voicu [6]. Autorul documentează existența unor multiple studii de monitorizare, studii ce ajută la comunicarea între angajatori și mediul academic (datele provin de la Comisia Europeană, rapoartele Eurydice din 2014 apud [6], p. 3). Suedia a fost inclusă în proiectului european privind absolvenții de învățământ superior – REFLEX [6], [42], proiect dezvoltat de Universitatea din Maastricht. Studiul din Suedia, parte a proiectului REFLEX, s-a numit INTRADET și a fost implementat în anul 2006 ([6], p. 22). De asemenea, Voicu documentează existența unor rapoarte furnizate de Biroul Central de Statistică din Suedia privind monitorizarea absolvenților de învățământ superior și legătura lor cu piața muncii, axându-se pe informații socio-demografice, privind ocupația, gradul de satisfacție cu locul de muncă, situația pe piața muncii.

Angajatorii se implică în actualizarea conținutului academic prin grupuri de lucru la nivel instituțional ([6], p. 4). Pentru acreditarea unui program, universitățile sunt obligate să ofere studii de prognoză și să explice utilitatea programului pe piața muncii ([6], p. 22).

În Suedia există studii naționale și/ sau regionale realizate în mod regulat (a se vedea Harta 5), atât pentru studenți (a se vedea Harta 1), cât și pentru absolvenți (a se vedea Harta 2). Cu privire la consilierea în carieră, există servicii atât în mediul academic (a se vedea Harta 3), cât și în mediul extern (a se vedea Harta 4), pentru toți studenții.

Tabelul 30.2.29. prezintă situația generală privind instrumentele de monitorizare existente în Suedia.

Tabelul 30.2.29. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Suedia)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unor multiple studii de monitorizare; Realizarea studiilor în mod regulat, la nivel național, atât pentru studenți, cât și pentru absolvenți. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrivit raportului scris de Voicu [6], accesul la rapoarte specific este dificil, fiind în limba suedeză, iar calea către acestea nu este facilă.

2.30. Ungaria

Informațiile despre Ungaria au fost raportate în lunile precedente de Frangopol [2]. Acesta documentează, plecând de la raportul scris de Gaebel et al. (2012 apud [2]), existența unui sistem național de monitorizare în mod regulat a studenților (a se vedea și Harta 1) și absolvenților (a se vedea și Harta 2) și a unuia la nivel de universitate (a se vedea și Harta 5) încă din anul 2009. Cercetările sunt de tip sociologic, acoperind aproximativ 80% dintre posibili respondenți [2].

Cu privire la orientarea în carieră a studenților, există servicii în mediul academic pentru toți studenții (a se vedea Harta 3), însă în afara mediului academic nu există astfel de servicii (a se vedea Harta 4).

Potrivit analizei realizate de Educatio Public Service Non-profit LLC [43], o organizație a Ministerului Dezvoltării Naționale din Ungaria, universitățile sunt obligate prin Legea Educației Superioare din anul 2005 să realizeze studii instituționale de monitorizare a carierei, iar din anul 2008, cu fonduri europene, s-a început dezvoltarea sistemului național. Autorii [43] prezintă informații din *Studiul motivației studențești 2009*, *Sistemul de monitorizare a carierei absolvenților 2010*, *Studiul absolvenților 2010*.

Situația generală a monitorizării studenților și absolvenților pe piața muncii din Ungaria este prezentată în Tabelul 31.2.30.

Tabelul 31.2.30. Evaluarea sintetică a sistemului de monitorizare a integrării pe piața muncii a studenților și absolvenților (Ungaria)

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui sistem național de monitorizare încă din anul 2009, dezvoltat cu fonduri europene; Existența analizelor instituționale, de realizat în mod obligatoriu începând din anul 2005, în paralel cu sistemul național de monitorizare, apărut în anul 2009. 	<ul style="list-style-type: none"> Nu există servicii externe mediului universitar de orientare a studenților în carieră.

3. Analiză comparativă a instrumentelor de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ terțiar

Plecând de la datele prezentate în studiile de caz pentru fiecare țară, în cele ce urmează analizăm comparativ situația privind existența, frecvența și tipul studiilor și instrumentelor de monitorizare a inserției profesionale a studenților și absolvenților pe piața muncii. Având în vedere informațiile disponibile, potrivit fiecărei surse, se observă existența unei monitorizări repetitive a studenților și implicit un interes acordat în acest sens, la nivel național, în toate țările analizate, mai puțin în Belgia, Bulgaria, Grecia și Letonia (a se vedea Tabelul 32.3, date din anul 2012, pentru Cipru nu avem informații disponibile în studiul prezentat în hartă, iar Danemarca, Elveția și Serbia nu au fost incluse în studiu).

Tabelul 32.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul frecvența monitorizării parcursului studenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012, prelucrate din Harta 1)

Tara	Monitorizare regulată	Fără instrumente de monitorizare	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Austria				
Belgia				
Bulgaria				
Cehia				
Cipru				
Croația				
Danemarca				
Elveția				
Estonia				
Franța				
Finlanda				
Germania				
Grecia				

Țara	Monitorizare regulată	Fără instrumente de monitorizare	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Irlanda				
Italia				
Letonia				
Lituania				
Luxemburg				
Malta				
Marea Britanie				
Norvegia				
Olanda				
Portugalia				
Polonia				
Serbia				
Slovenia				
Slovacia				
Spania				
Suedia				
Ungaria				

Din Tabelul 33.3. se observă existența unei monitorizări regulate a parcursului profesional al absolvenților în Cehia, Danemarca, Franța, Finlanda, Germania, Irlanda, Italia, Malta, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Suedia și Ungaria o monitorizare sporadică în Austria, Belgia, Estonia, Grecia, Lituania, Portugalia, Polonia, Slovenia, Slovacia și Spania, iar în Bulgaria, Cipru, Letonia și Luxemburg instrumentele de monitorizare nu sunt fundamentate la nivelul anului 2012.

Tabelul 33.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul frecvența monitorizării parcursului profesional al absolvenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012, prelucrate din Harta 2)

Țara	Monitorizare regulată	O dată/ sporadic	Fără instrumente de monitorizare	Harta nu conține informații
Austria				
Belgia				
Bulgaria				
Cehia				
Cipru				
Croația				
Danemarca				
Elveția				
Estonia				
Franța				
Finlanda				
Germania				
Grecia				
Irlanda				
Italia				
Letonia				
Lituania				
Luxemburg				
Malta				
Marea Britanie				
Norvegia				
Olanda				
Portugalia				

Int

Țara	Monitorizare regulată	O dată/ sporadic	Fără instrumente de monitorizare	Harta nu conține informații
Polonia				
Serbia				
Slovenia				
Slovacia				
Spania				
Suedia				
Ungaria				

Comparativ cu frecvența monitorizării situației profesionale a absolvenților, serviciile de consiliere profesională și orientare în carieră pentru studenți sunt mult mai răspândite, doar în două țări dintre cele analizate, Letonia și Serbia, există servicii restrânse și doar într-o țară, Croația, nu există astfel de servicii (a se vedea Tabelul 34.3).

Tabelul 34.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în mediul universitar (date din anul 2016, prelucrate din Harta 3)

Țara	Servicii pentru toți studenții	Servicii doar pentru câțiva studenți	Servicii doar pentru studenții în an terminal	Fără servicii de orientare și consiliere	Harta nu conține informații
Austria					
Belgia					
Bulgaria					
Cehia					
Cipru					
Croația					
Danemarca					

Țară	Servicii pentru toți studenții	Servicii doar pentru câțiva studenți	Servicii doar pentru studenții în an terminal	Fără servicii de orientare și consiliere	Harta nu conține informații
Elveția					
Estonia					
Franța					
Finlanda					
Germania					
Grecia					
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					
Marea Britanie					
Norvegia					
Olanda					
Portugalia					
Polonia					
Serbia					
Slovenia					
Slovacia					
Spania					
Suedia					
Ungaria					

Cu excepția Greciei, Irlandei, Italiei, Olandei, Spaniei și Ungariei, în toate țările analizate există servicii externe de orientare profesională a studenților, cu acces pentru toți

studenții, mai puțin în Bulgaria, Cehia și Letonia unde există servicii pentru un număr restrâns de studenți (a se vedea Tabelul 35.3).

Tabelul 35.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în afara mediului universitar (date din anul 2016, prelucrate din Harta 4)

Țara	Servicii externe pentru toți studenții	Servicii externe doar pentru câțiva studenți	Fără servicii externe de orientare și consiliere	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Austria					
Belgia					
Bulgaria					
Cehia					
Cipru					
Croația					
Danemarca					
Elveția					
Estonia					
Franța					
Finlanda					
Germania					
Grecia					
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					

Țara	Servicii externe pentru toți studenții	Servicii externe doar pentru câțiva studenți	Fără servicii externe de orientare și consiliere	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Marea Britanie					
Norvegia					
Olanda					
Portugalia					
Polonia					
Serbia					
Slovenia					
Slovacia					
Spania					
Suedia					
Ungaria					

Așa cum arată și studiile de caz pentru fiecare țară, există inegalități între țări din perspectiva tipului de instrumente de monitorizare. Dacă în Belgia, Cipru, Grecia, Luxemburg, Portugalia, Serbia și Slovenia există doar studii instituționale, în Cehia, Croația, Letonia, Lituania și Malta studii ad-hoc, în celelalte țări studiile sunt regulate (exceptând Elveția pentru care nu se prezintă date, a se vedea Tabelul 36.3).

Tabelul 36.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză pe indicatorul tipul de studii realizate la nivel național, regional sau instituțional privind situația profesională a absolvenților (date din anul 2016, prelucrate din Harta 5)

Țara	Studii regulate	Studii ad-hoc	Doar studii instituționale	Nu se desfășoară studii	Harta nu conține informații
Austria					
Belgia					
Bulgaria					
Cehia					
Cipru					
Croația					
Danemarca					
Elveția					
Estonia					
Franța					
Finlanda					
Germania					
Grecia					
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					
Marea Britanie					
Norvegia					
Olanda					
Portugalia					

Țara	Studii regulate	Studii ad-hoc	Doar studii instituționale	Nu se desfășoară studii	Harta nu conține informații
Polonia					
Serbia					
Slovenia					
Slovacia					
Spania					
Suedia					
Ungaria					

Pe baza datelor din Tabelul 37.3., se poate constata faptul că indicatorii de angajabilitate sunt utilizați în alocarea fondurilor bugetare doar în Bulgaria, Cehia, Finlanda, Grecia, Italia și Slovacia. În celelalte țări analizate indicatorii de angajabilitate nu au un impact în alocarea fondurilor bugetare. În Slovacia situația este ceva mai delicată întrucât, deși unele date indică faptul că finanțarea instituțiilor de învățământ superior se realizează în funcție de angajabilitate [11], alte rapoarte marchează absența unui sistem riguros de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii [5]. În acest context, este pusă sub semnul întrebării eficiența modului de alocare a resurselor publice către universități.

Tabelul 37.3. Comparație pe țările incluse în prezenta analiză privind măsura în care indicatorii despre angajabilitate sunt avuți în vedere în alocarea finanțării publice a instituțiilor de învățământ superior (date din anul 2015, prelucrate din Harta 6)

Țara	Indicatorii de angajabilitate sunt utilizați în alocarea finanțării pe baza unei formule de calcul	Indicatorii de angajabilitate sunt utilizați în alocarea finanțării pe baza unui sistem de măsurare a performanței	Indicatorii de angajabilitate nu au un impact în alocarea finanțării	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Austria					
Belgia					
Bulgaria					
Cehia					
Cipru					
Croația					
Danemarca					
Elveția					
Estonia					
Franța					
Finlanda					
Germania					
Grecia					

Țara	Indicatorii de angajabilitate sunt utilizați în alocarea finanțării pe baza unei formule de calcul	Indicatorii de angajabilitate sunt utilizați în alocarea finanțării pe baza unui sistem de măsurare a performanței	Indicatorii de angajabilitate nu au un impact în alocarea finanțării	Fără informații disponibile	Harta nu conține informații
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					
Marea Britanie					
Norvegia					
Olanda					
Portugalia					
Polonia					
Serbia					
Slovenia					
Slovacia					
Spania					
Suedia					
Ungaria					

4. Concluzii și recomandări

În toate țările analizate se pot găsi într-o măsură mai mare sau mai mică instrumente de monitorizare a inserției profesionale a studenților și absolvenților. Dacă nu există un sistem național de monitorizare, măcar servicii de consiliere se pot accesa de către studenți, iar acestea pot păstra legătura cu viitorii absolvenți. Provocarea însă este dată de dinamica pieței muncii, prin schimbări de-a lungul timpului, în care traiectoriile profesionale individuale nu mai sunt în prezent unice așa cum există perioade istorice considerabile cu fluctuații minime în ceea ce privește spațiul ocupațional și opțiunile individuale (despre modernitate și postmodernitate a se vedea scrierile lui Lazăr Vlăsceanu [44], [45]).

De asemenea, digitalizarea și inovațiile tehnologice de maximă actualitate astăzi pot crea inegalități digitale (a se vedea un raport al literaturii de specialitate realizat de Reinartz în anul 2016 [46]) și în același timp pot facilita crearea unor sisteme de monitorizare în timp real a situației studenților și absolvenților prin urmărirea traiectoriilor individuale în spațiul ocupațional. O întrebare care apare aici este în ce măsură aceste sisteme pot fi implementate la nivel național și/ sau universitar și ce mecanisme ajutătoare trebuie implementate. La întrebarea aceasta vine ca exemplu Estonia, care investește, prin finanțare europeană, în cercetarea și dezvoltarea sistemelor de monitorizare.

Publicarea de articole științifice cu analize statistice sofisticate pentru explicarea gradului de inserție profesională pe diferite domenii poate aduce informații cheie care să fundamenteze politici sociale educaționale pentru monitorizarea inserției profesionale a studenților și absolvenților de învățământ superior. Aceste articole științifice nu trebuie însă să țină locul unui sistem la nivel de universitate și la nivel național (o inițiativă notabilă se găsește în Cipru), ci să lucreze complementar. Institutul Tehnic din Lisabona a creat *International Journal of Graduate Employability* pentru publicarea de lucrări științifice privind monitorizarea raportului între mediul academic și piața muncii [29].

Deși potrivit rezoluției date de Parlamentul European în anul 2012, statele membre ar trebui să colecteze și să publice date privind situația absolvenților pe piața muncii [10], există la momentul actual o polarizare privind modul în care statele se implică în acest sens. Utilizarea datelor ce rezultă din monitorizarea situației studenților și absolvenților de învățământ superior privind integrarea pe piața forței de muncă poate avea multiple valențe, însă poate una dintre cele mai importante este dată de clasificarea universităților și programelor de studiu în funcție de performanța și realizările acestora pe piața forței de

muncă, prin angajabilitatea studenților și absolvenților acestora (a se vedea cazul recent al Bulgariei, [10]), alături de alți indicatori, ca rezultatele cercetării, facilități acordate de universitate pentru a susține învățarea sau gradul de internaționalizare al universității.

Alte măsuri guvernamentale ce pot fi luate pentru îmbunătățirea comunicării între mediul privat și mediul academic sunt: încurajarea subvenționării unor stagii de practică în mediul privat și în cel de stat, încurajarea angajatorilor să participe la grupuri de lucru împreună cu reprezentanți ai mediului academic și diseminarea rezultatelor monitorizării angajabilității în rândul reprezentanților mediului privat. Un alt exemplu vine din Italia, unde Consorțiul Interuniversitar AlmaLaurea oferă utilizatorilor de limbă engleză ai site-ului personal o aplicație prin care pot obține în mod gratuit profilul absolventului pentru o anumită specializare ([6], p. 12).

La nivel european se poate observa un interes din ce în ce mai pronunțat acordat domeniului angajabilității. Acest interes este manifestat în mod diferit în funcție de specificul fiecărei țări, în funcție de resursele existente și de nevoile resimțite pe plan național. De exemplu, în majoritatea țărilor europene au fost implementate centre de consiliere și orientare profesională la nivelul universităților pentru a oferi servicii care să faciliteze integrarea absolvenților pe piața forței de muncă. În general, aceste centre de carieră sunt susținute din fonduri guvernamentale chiar dacă uneori autonomia în modul de organizare sau tipul serviciilor oferite revine universităților. De asemenea, în cele mai multe cazuri se observă realizarea de parteneriate între universități și mediul de afaceri, parteneriate care implică diferite forme de colaborare și schimb de experiență. În acest sens, cel mai adesea, principalii angajatori sunt consultați în ceea ce privește organizarea programelor de studiu și creionarea planurilor de învățământ, colaborând totodată cu universitățile într-o serie de proiecte de cercetare-dezvoltare care se soldează cu patentarea unor rezultate ale activității științifice. O altă formă de colaborare se remarcă în ceea ce privește posibilitatea efectuării unor stagii de practică de către studenți în interiorul anumitor instituții din mediul privat cu scopul de a facilita tranziția de la școală la locul de muncă. În plus, la acreditarea unui program de studiu, universitățile sunt obligate să dea dovada adecvării planului de învățământ și a setului de competențe formate la nevoile resimțite pe piața forței de muncă.

În ciuda faptului că infrastructura descrisă mai sus este prezentă în majoritatea țărilor europene, se remarcă absența unui sistem consolidat de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților (care să funcționeze prin centralizarea unor date la nivel național). Progrese remarcabile sunt realizate prin dezvoltarea unor inițiative de colectare a

informațiilor statistice în funcție de situația registrelor de taxe și impozite. Crearea unui circuit de transmitere a informațiilor pe baza contribuțiilor la bugetul de stat ar putea permite obținerea unei evidențe obiective și sistematice despre poziția ocupată de absolvenți după finalizarea studiilor. Cu toate acestea, pentru a putea fi colectate date în acest mod este necesară mai întâi implementarea unui sistem de evidență a studenților înmatriculați.

Pentru a suplini absența unor date la nivel de populație de absolvenți sunt realizate o multitudine de studii pe baza unor eșantioane mai mult sau mai puțin reprezentative statistic. Studiile sunt realizate fie de centrele universitare, fie în consorții internaționale. Există și situații în care guvernele anumitor state contractează servicii de cercetare în domeniul angajabilități ca parte a diferitelor demersuri de ierarhizare sau clasificare a universităților. Dat fiind faptul că datele colectate prin intermediul acestor studii pot fi supuse anumitor erori, există puține cazuri în care indicatorii privind gradul de inserție pe piața muncii sunt utilizați în acordarea finanțărilor publice. În acest context, datele privind angajabilitatea orientează mai degrabă politicile universităților decât politicile publice.

De asemenea, cu scopul de a evita apariția unor dezechilibre pe plan economic, standardele de calificare profesională sunt elaborate în funcție de datele anticipate privind evoluția pieței forței de muncă. În această direcție, unele țări au dezvoltat un sistem foarte elaborat de prognoză a nevoilor ce ar putea apărea în domeniul diferitelor sectoare ale economiei. Astfel de prognoze sunt utilizate în proiectarea programelor de pregătire universitară și sunt utilizate pentru a permite dezvoltarea unui set de competențe adecvat necesităților agenților economici.

În foarte puține cazuri se poate remarca existența unor comisii de specialitate sau a unor structuri specializate la nivel național cu responsabilități în domeniul angajabilității. Anumite centre universitare care au un istoric de participare la elaborarea politicilor publice sunt susținute pentru a dezvolta o serie de instrumente și proceduri care pot fi utilizate în mod unitar pentru colectarea de date despre parcursul în carieră al absolvenților. În schimb, ceea ce se poate remarca din studiile de caz efectuate este faptul că mecanisme eficiente de monitorizare a gradului de inserție pe piața forței de muncă au fost implementate în contextul unei bune colaborări a instituțiilor guvernamentale cu instituții de învățământ superior, cu sindicate, asociații profesionale, agenți economici sau antreprenori. În acest caz, fiecare partener a pus la dispoziție anumite resurse care au fost utilizate conform unei viziuni comune și orientate pentru a produce rezultate care să satisfacă exigențe multiple.

5. Bibliografie

- [1] M. Preda, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” București, 2017.
- [2] P.-R. Frangopol, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” București, 2017.
- [3] R. Iucu, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” 2017.
- [4] A. Miroiu, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” București, 2017.
- [5] F.-S. Rădulescu, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” București, 2017.
- [6] V. A. Voicu, “Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii la nivel european în cinci țări (Raport SIPOCA - Academia Română - iunie 2017),” București, 2017.
- [7] M. Gaebel, K. Hauschildt, K. Mühleck, and H. Smidt, “Tracking Learners’ and Graduates’ Progression Paths,” European University Association, 2012.
- [8] OECD, *Belgium: Country Note – Education at a Glance*. 2014.
- [9] A. Kottmann and E. de Weert, *Higher Education and the Labour Market: International Policy Frameworks for Regulating Graduate Employability*. Centre for Higher Education Policy Studies (CHEPS), 2013.
- [10] Bulgarian National Audit Office, State Audit Office of Hungary, and Curtea de Conturi a României, “Joint Study: Main characteristics, findings, messages of the coordinated audit of the Graduates’ Career Tracking Systems,” 2017. [Online]. Available: <http://www.bulnao.government.bg/en/articles/download/10567/joint-study-bg-hu-ro-0617.pdf>. [Accessed: 06-Aug-2017].
- [11] European Commission / EACEA / Eurydice, “The European Higher Education Area

in 2015 Bologna Process Implementation Report,” Luxemburg, 2015.

- [12] OECD, *Education Policy Outlook: Czech Republic*. 2013.
- [13] European Commission, “Development of Graduate Tracking System,” 2017. .
- [14] European Commission, “Education and Training Monitor - Croatia,” 2016. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-hr_en.pdf. [Accessed: 07-Aug-2017].
- [15] J. Lowther, “The Quality of Croatia’s Formal Education System,” in *The Competitiveness of Croatia’s Human Resources*, P. Bejakovic and J. Lowther, Eds. Zagreb: Institute of Public Finance, 2004.
- [16] The Federal Assembly of the Swiss Confederation, *Federal Act on Funding and Coordination of the Swiss Higher Education Sector*. 2014.
- [17] Federal Statistical Office, *Survey of higher education graduates (EHA)*. 2016.
- [18] J. Lecocq, H. Papin, F. Pernot, and S. Pisarz, “Quality Assurance of Cross-Border Higher Education. Qache Project. Country Report: France,” 2015. [Online]. Available: <http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/02/QACHE-Country-Report-France.pdf>. [Accessed: 08-Jun-2017].
- [19] European Commission / EACEA / Eurydice, “Structural Indicators on Graduate Employability in Europe,” Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.
- [20] Science-to-Business Marketing Research Centre & Münster University of A and P. Sciences;, *The State of European University-Business Cooperation*. European Institute of Innovation and Technology, 2010.
- [21] European Centre for the Development of Vocational Training;, “Systems for anticipation of skill needs in the EU Member States,” 2008. [Online]. Available: https://www.google.ro/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUK EwjY2-iLh8jVAhUGlBoKHYYiHAI8QFggkMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cedefop.europa.eu%2Ffiles%2FWorkingPaper01_Oct2008.pdf&usg=AFQjCNGaTL8cfLJanqDBHcMVegdjgO08gQ. [Accessed: 08-Aug-2017].
- [22] M. Karamessini, *Transition Strategies and Labour Market Integration of Greek University Graduates*. The Hellenic Observatory, The European Institute, 2010.
- [23] S. Paleocrassas, P. Rousseas, and V. Vretakou, “Secondary Education Graduates in the Labor Market: Evidence and career Education Policy Issues for Greece,” *J. Vocat.*

Educ. Train., vol. 54, no. 2, pp. 1–7, 2002.

- [24] L. Studente, “Studējošo un absolventu reģistrā apkopos datus arī par nodarbinātību un algām,” 2016. [Online]. Available: <http://m.lvportals.lv/visi/likumi-prakse/282219-studejoso-un-absolventu-registra-apkopos-datus-ari-par-nodarbinatibu-un-algam/>. [Accessed: 08-May-2017].
- [25] A. Platpīre, “Vēlas veidot plašu absolventu nodarbinātības reģistru,” 2013. [Online]. Available: <http://www.lsm.lv/raksts/latvija/zinas/velas-veidot-plashu-absolventu-nodarbinatibas-regjistru.a58847/>. [Accessed: 08-May-2017].
- [26] Tīrgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs, “Studentu sociālie un ekonomiskie dzīves apstākļi Latvijā,” 2009. [Online]. Available: <http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/15.pdf>. [Accessed: 08-May-2017].
- [27] Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, “Survey Results,” 2014. [Online]. Available: http://www.rpiva.lv/index.php?mh=aptauju_rezultati. [Accessed: 08-May-2017].
- [28] National Commission of Further and Higher Education, “Further and Higher Education Statistics 2014-2015,” 2016. [Online]. Available: https://ncfhe.gov.mt/en/research/Documents/Further_and_Higher_Education_Statistics/Further_and_Higher_Education_Statistics_Report_2014-2015.pdf.
- [29] Instituto Superior Técnico din Lisabona, “Pagina OEIST,” 2017. [Online]. Available: <http://oe.tecnico.ulisboa.pt/>. [Accessed: 28-Jul-2017].
- [30] European Commission, “Education and Training Monitor - Portugal,” 2016. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-pt_en.pdf. [Accessed: 27-Jul-2017].
- [31] OECD, “Education Policy Outlook - Portugal,” 2014. [Online]. Available: http://www.oecd.org/edu/EDUCATION_POLICY_OUTLOOK_PORTUGAL_EN.pdf. [Accessed: 27-Jul-2017].
- [32] “Klaster LifeScience Kraków.” [Online]. Available: <http://lifescience.pl/>. [Accessed: 08-Aug-2017].
- [33] Guvernul Serbiei, “Strategy of career guidance and counselling in the Republic of Serbia,” *Official Journal of the Republic of Serbia, No 55/05, 71/05 - amendment, 101/07 and 65/08*, 2014. .
- [34] L. Babić and B. Kordić, “Graduates beliefs about career management,” *Industrija*, vol. 40, no. 2, pp. 175–187, 2012.

- [35] J. Prokopenko, "The Role of Serbian Employers Association in Youth Employment Promotion through Better Partnership and Impact on Training Institutions," in *Proceeding of the International Labour Conference, Geneva, 2008*.
- [36] OECD, *Strengthening Integrity and Fighting Corruption in Education Serbia: Serbia*. 2012.
- [37] S. Rakocevic Barjaktarovic, N. Milanovic, and N. Milosevic, "State and university responsibility for education outcomes - is there a need for a substantial change?," in *Finding the right path. Higher education, financing and social dimension in the Western Balkan countries*, V. Bumbasirević, Ed. University of Belgrade, 2015, pp. 42–71.
- [38] CEDEFOP - European Centre for the Development of Vocational Training, "Slovenia - employability of graduates of vocational and technical schools," 2015. [Online]. Available: <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/slovenia-employability-graduates-vocational-and-technical-schools>. [Accessed: 07-Aug-2017].
- [39] T. Dezelan, D. Fink Hafner, and M. Melink, "First-job educational and skill match : An empirical investigation of political science graduates in Slovenia," *Int. J. Manpow.*, vol. 35, no. 4, pp. 553–575, 2014.
- [40] J. Andrews and H. Higson, "Graduate Employability, 'Soft Skills' Versus 'Hard' Business Knowledge: A European Study," *High. Educ. Eur.*, vol. 33, no. 4, pp. 411–422, 2010.
- [41] Ministerio de Educacion Cultura y Deporte and C. de C. Sociales, "Inserción laboral de los egresados universitarios. La perspectiva de la afiliación a la Seguridad Social," 2014. [Online]. Available: https://ccsu.es/sites/default/files/insercion_laboral_de_los_egresados_universitarios_la_persperctiva_de_la_afiliacion_a_la_seguridad_social.pdf. [Accessed: 27-Jul-2017].
- [42] Maastricht University, "REFLEX - International Survey Higher Education Graduates," 2017. [Online]. Available: <http://roa.sbe.maastrichtuniversity.nl/?portfolio=reflex-international-survey-higher-education-graduates>. [Accessed: 07-Aug-2017].
- [43] E. P. S. N.-P. L.-H. E. Department, "Graduate Career Tracking in Hungary." [Online]. Available: [https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR/DPR_GraduateCarreerTrackingInHungary.p](https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR/DPR_GraduateCarreerTrackingInHungary.pdf)df. [Accessed: 06-Aug-2017].
- [44] L. Vlăsceanu, *Sociologie și modernitate: tranziții spre modernitatea reflexivă*. Iași:

Polirom, 2007.

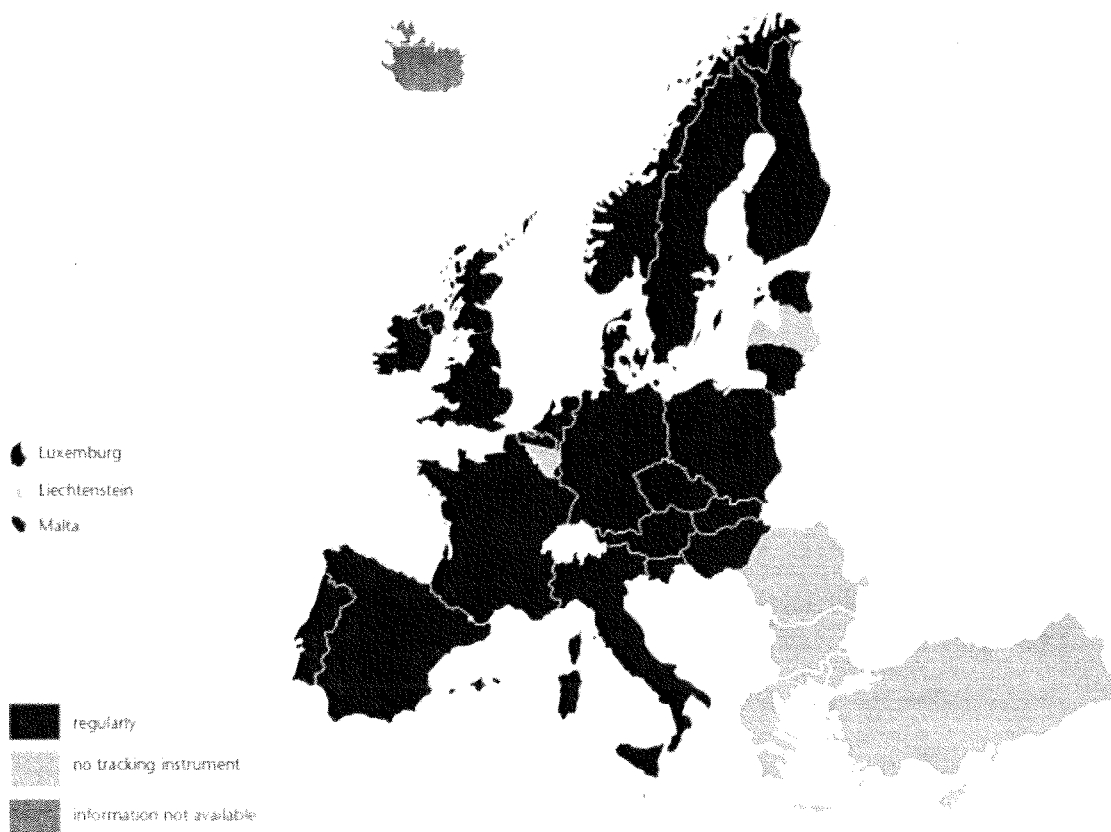
- [45] L. Vlăsceanu, *Modernități multiple și recente. Premise pentru o nouă abordare*. Suport de curs: Analiza modernității, 2013.
- [46] A. Reinartz, “Digital Inequality: An Interdisciplinary Literature Review and Future Research Agenda,” in *Digital Inequality and the Use of Information Communication Technology*, Passau, Germany: University of Passau, 2016, pp. 12–86.

6. Webografie

1. Site-ul AlmaLaurea, <http://www.almalaurea.it/en/info/chisiamo>
2. Site-ul Asociației Universităților Europene, <http://www.eua.be/>
3. Site-ul Clusterului „Life Science Kraków”, <http://lifescience.pl/>
4. Site-ul Comisiei Europene, <https://ec.europa.eu>
5. Site-ul Conferencia de Consejos Sociales, <https://ccsu.es/>
6. Site-ul din Ungaria cu informații pentru studenți străini, https://www.felvi.hu/for_foreigners
7. Site-ul EACEA, https://eacea.ec.europa.eu/homepage_en
8. Site-ul ENQA, <http://www.enqa.eu>
9. Site-ul Eurydice, https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page
10. Site-ul Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/>
11. Site-ul NCFHE din Malta, <https://ncfhe.gov.mt>
12. Site-ul OEIST, <http://oe.tecnico.ulisboa.pt/>
13. Site-ul OECD, <http://www.oecd.org>
14. Site-ul Proiectului de monitorizare OSKA, <http://oska.kutsekoda.ee/en/>
15. Site-ul REFLEX, <http://roa.sbe.maastrichtuniversity.nl/?portfolio=reflex-international-survey-higher-education-graduates>

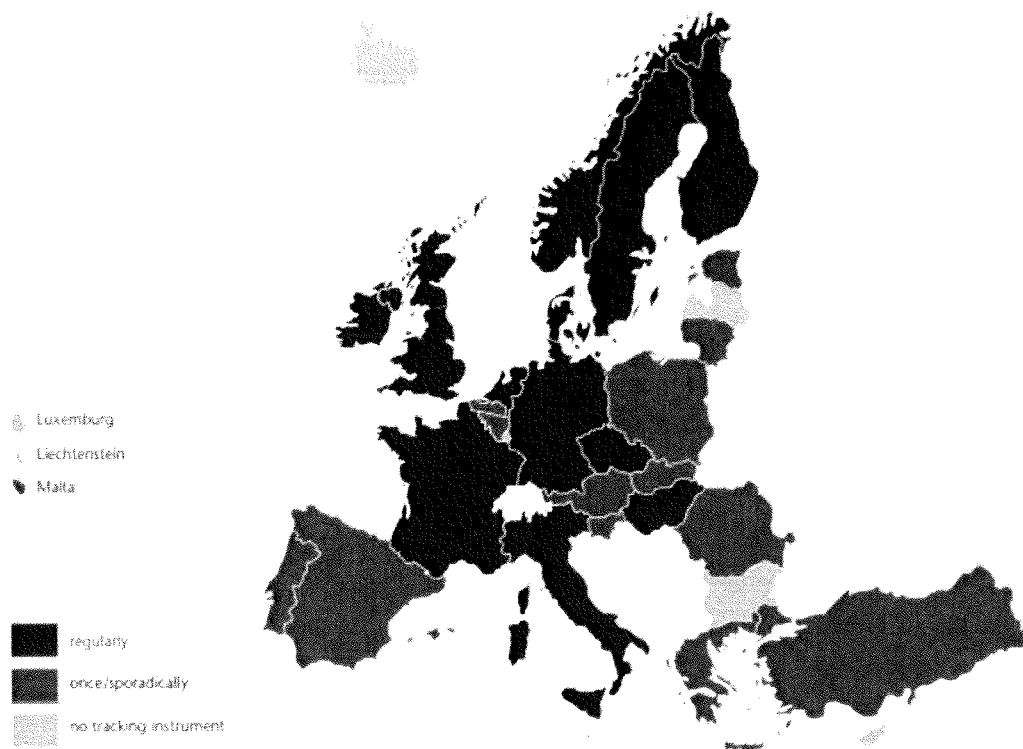
7. Anexe

Harta 1. Comparație la nivel european privind frecvența monitorizării parcursului studenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012)

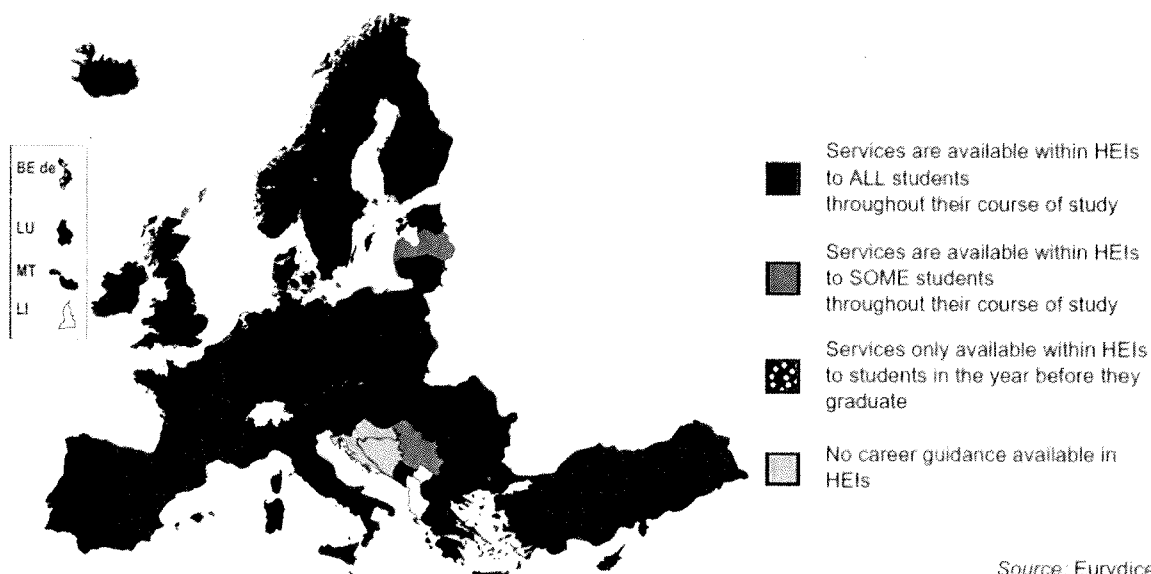
Sursa hărții: Gaebel, Hauschildt, Mühleck, și Smidt, „Monitorizarea traiectoriilor profesionale ale studenților și absolvenților” [en. „Tracking Learners’ and Graduates’ Progression Paths”], Asociația Universităților Europene, 2012 (p. 22). Această hartă a mai fost prezentată și în raportul elaborat de Preda (mai – iunie 2017, [1]).

Harta 2. Comparație la nivel european privind frecvența monitorizării parcursului profesional al absolvenților înmatriculați prin sisteme naționale (date din anul 2012)

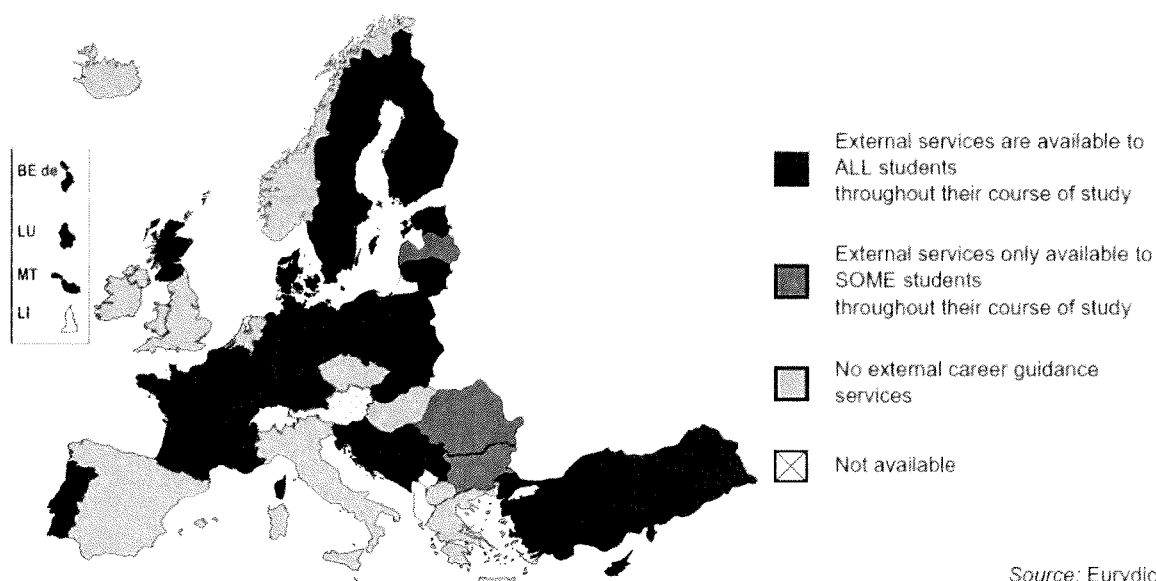
Sursa hărții: Gaebel, Hauschildt, Mühleck, și Smidt, „Monitorizarea traiectoriilor profesionale ale studenților și absolvenților” [en. „Tracking Learners’ and Graduates’ Progression Paths”], Asociația Universităților Europene, 2012 (p. 24). Această hartă a mai fost prezentată și în raportul elaborat de Preda (mai – iunie 2017, [1]).

Harta 3. Măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în mediul universitar (date din anul 2016)

Sursa hărții: Comisia Europeană / EACEA / Eurydice, „Indicatori structurali asupra angajabilității absolvenților în Europa” [en. „Structural Indicators on Graduate Employability in Europe”], Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016 (p. 13). Această hartă a mai fost prezentată și în raportul elaborat de Preda (mai – iunie 2017, [1]).

Harta 4. Măsura în care studenții beneficiază de centre de orientare profesională și consiliere în carieră în afara mediului universitar (date din anul 2016)

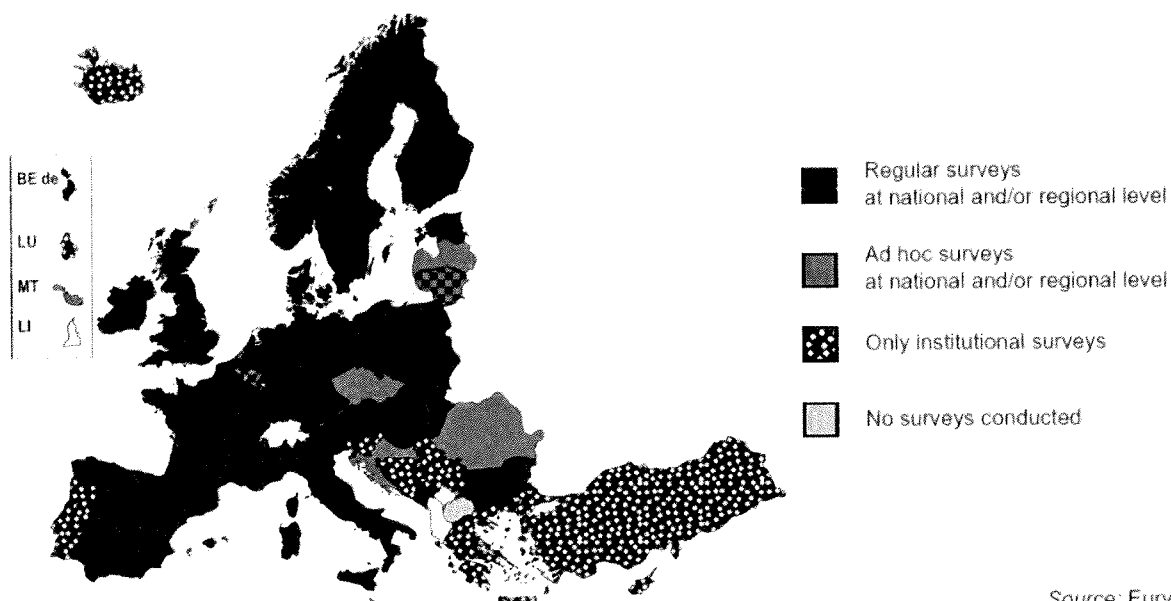

Source: Eurydice.

Sursa hărții: Comisia Europeană/ EACEA/ Eurydice, „Indicatori structurali asupra angajabilității absolvenților în Europa” [en. „Structural Indicators on Graduate Employability in Europe”], Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016 (p. 13). Această hartă a mai fost prezentată și în raportul elaborat de Preda (mai – iunie 2017, [1]).

Aut

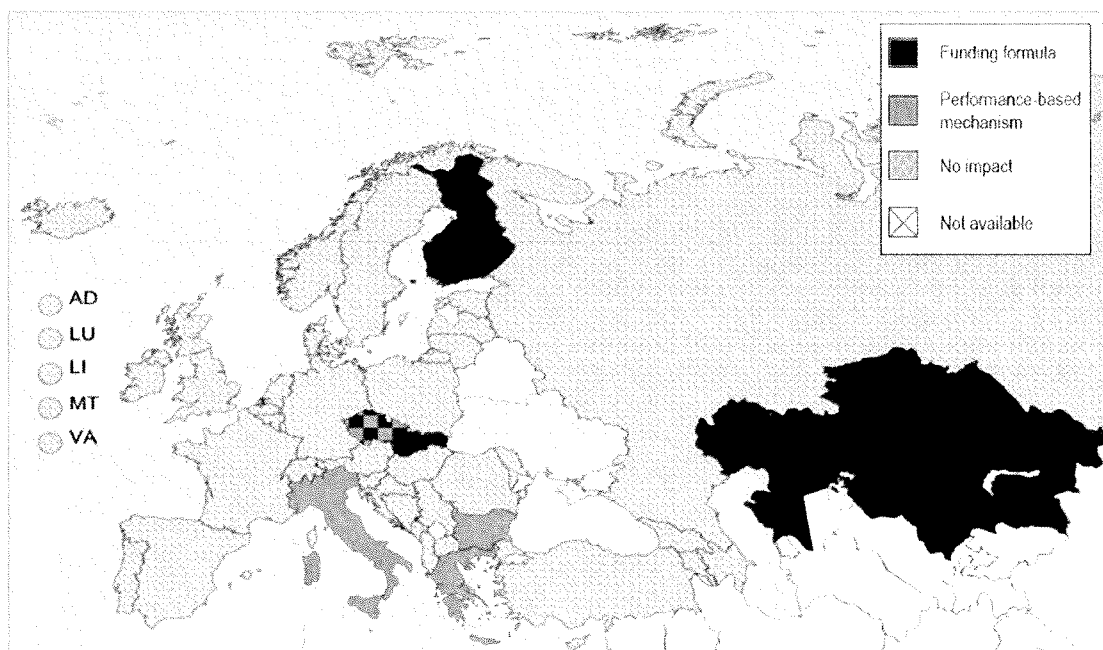
Harta 5. Tipul de studii realizate la nivel național, regional sau instituțional privind situația profesională a absolvenților (date din anul 2016)

Source: Eurydice.

Sursa hărții: Comisia Europeană/ EACEA/ Eurydice, „Indicatori structurali asupra angajabilității absolvenților în Europa” [en. „Structural Indicators on Graduate Employability in Europe”], Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016 (p. 15). Această hartă a mai fost prezentată și în raportul elaborat de Preda (mai – iunie 2017, [1]).

Harta 6. Impactul indicatorilor de angajare asupra alocării finanțării

Sursa hărții: European Commission / EACEA / Eurydice „The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report,” Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015 (p. 207)